

XIX. évfolyam, 21. szám, 2016

AGRÁRPIACI JELENTÉSEK

GABONA ÉS IPARI NÖVÉNYEK

Gabona és Ipari Növények
XIX. évfolyam, 21. szám, 2016

Megjelenik kéthetente
2016. november 4.

Felelős szerkesztő
Dr. Stummer Ildikó

Szerző
Dr. Molnár Zsuzsa
molnar.zsuzsa@aki.gov.hu
Keresztessyné Mohr Katalin
kmohr@aki.gov.hu

Közreműködő
Szántó-Becz Gábor
szanto-becz.gabor@aki.gov.hu

Kiadó
Agrárgazdasági Kutató Intézet
H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.
Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944
Telefon: (+36 1) 476-6093
Fax: (+36 1) 217-8111
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu
https://pair.aki.gov.hu

ISSN 1418 2130

A Gabona és Ipari Növények piaci jelentésén kívül kínáljuk még a Baromfi; Élőállat és Hús; Zöldség, Gyümölcs és Bor; Tej és Tejtermékek piaci jelentéseket is.

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:
Publikációs Csoport
publikacio@aki.gov.hu
Telefon: (+36 1) 476-3060

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis-kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

Összefoglaló.....	3
Gabonapiaci jelentés.....	4
Búza.....	4
Kukorica	4
A gabonafélék jegyzése	7
Termelői és kikötői árak	12
Gabonapiaci információk.....	15
Olajnövény-piaci jelentés	17
Szójabab	17
Repcemag	17
Napraforgómag.....	18
Az olajmagok és származékaik jegyzése	20
Termelői és kikötői árak	24
Olajmagpiaci információk	26
Bioüzemanyag melléklet.....	28

Összefoglaló

A Nemzetközi Gabonatanács (*IGC*) az egy évvel korábbinál kisebb búzaterületre számít az Egyesült Államokban, ugyanakkor Oroszországban, Kazahsztánban és az észak-afrikai régióban valamelyest nőhet a növény termőterülete a 2017/2018. évi szezonban.

Magyarországon a Földművelésügyi Minisztérium (FM) 2016. október 24-i tájékoztatása szerint a 993 ezer hektárra előirányzott terület (+5 százalék a betakarítotthoz képest) 54 százalékan végeztek az őszi búza vetésével a gazdák.

Nőtt a búza ára az európai fizikai piacon 2016. szeptember 9. és október 14. között, aminek fő hajtóereje az euró USA-dollárral szembeni gyengülése, valamint a termény emelkedő világpiaci ára volt.

Az Európai Unióban a *Tallage* elemzői 8,78 millió hektárról (–6 százalék) 6,81 tonna/hektár hozam mellett (+11 százalék) 59,8 millió tonna (+5 százalék) kukoricatermést valószínűsítene 2016-ban.

A chicagói árutőzsdén (*CME/CBOT*) 140 dollár/tonna környékén hullámozott a kukorica fronthavi jegyzése október második felében. Ezzel szemben a párizsi árutőzsdén (*Euronext/MATIF*) 165-170 euró/tonna közé emelkedett a termény legközelebbi lejáratra szóló jegyzése. A BÉT-en szintén erősödött a termény tőzsdei elszámolóára, október végén 39 ezer forint/tonna körül alakult.

Az USA agrárminisztériuma (*USDA*) mellett az *Oil World* piacelemző vállalat is rekord globális szójababtermést jelez előre a 2016/2017. gazdasági évre: az egy évvel korábbinál 19-20 millió tonnával több, 331-333 millió tonna bab betakarítására kerülhet sor.

Magyarországon az FM tájékoztatása szerint a gazdák a 61 ezer hektárra előirányzott terület 91 százalékaról csaknem 3 tonna/hektár hozam mellett már 164 ezer tonna babot takarítottak be október 24-ig. A *Tallage* szakértői összesen 178 ezer tonna szójababtermést várnak, ami 22 százalékos növekedést jelentene a 2015. évihez viszonyítva.

Világszerte számottevően emelkedett a repcemag/*canola* tőzsdei jegyzése és fizikai piaci ára az őszi folyamán.

A *Tallage* szerint az EU-ban 6,6 millió hektáron vetették el a gazdák a repcemagot 2016 őszi, szemben az idei 6,5 millió hektár betakarított területtel. A terület növekedését az olajmag búzával szembeni versenyképességével magyarázzák a szakértők.

Az Európai Unióban október végén befejeződött a napraforgómag betakarítása. A tavalyival azonos területről, 4,1 millió hektárról 2 tonna/hektár hozammal (+9 százalék) 8,3 millió tonna mag (+9 százalék) került a tárolókba az idén. Magyarországon 626 ezer hektárról takarították be a termelők az olajmagot (FM). Az 1,86 millió tonna termés mindenkorinak számít.

Gabonapiaci jelentés

Búza

A végéhez közeledik a következő évi termést adó őszi búza-állomány vetése az északi féltekén. A Nemzetközi Gabonatanács (*IGC*) az egy évvel korábbinál kisebb búzaterületre számít az Egyesült Államokban, ugyanakkor Oroszországban, Kazahsztánban és az észak-afrikai régióban valamelyest nőhet a növény termőterülete a 2017/2018. évi szezonban. Az USA-ban az agrárminisztérium (*USDA*) tájékoztatása szerint az előirányzott terület 86 százalékan került a földbe a vetőmag 2016. október 30-ig. Ukrajnában az őszi búzát és a tritikálét összesen 5,7 millió hektáron, a tervezett terület 91 százalékan vetették el a gazdák november elejéig (*APK-Inform*). Eközben Oroszországban közel 17 millió hektáron (97 százalék) végeztek a termelők az őszi növények vetésével. A franciaországi *Tallage* piac-elemző vállalat szakértői szerint az Európai Unióban nem változik számottevően az őszi búza termőterülete, vagyis 24,3 millió hektár lehet ebben a szezonban is. Az unió meghatározó termelőjénél, Franciaországban az agrártárca (*FranceAgriMer*) arról számolt be korábban, hogy a tavalyinál lassabban halad a munka: a termelők a tervezett terület 60 százalékan fejezték be a vetést október végéig, szemben a 2015. évi 72 százalékos aránnyal. Magyarországon a Földművelésügyi Minisztérium (FM) október 24-i tájékoztatása szerint a 993 ezer hektárra előirányzott terület (+5 százalék a betakarított-hoz képest) 54 százalékan végeztek az őszi búza vetésével a gazdák.

Jelentősen nőtt a búza ára az európai fizikai piacon 2016. szeptember 9. és október 14. között, aminek fő hajtóereje az euró USA-dollárral szembeni gyengülése, valamint a termény emelkedő világpiaci ára volt. A malmi búza exportára *Hamburgban* 164-186 euró/tonnára (*FOB*) (+4 euró), a balti kikötőkben 166 euró/tonnára (+6 euró) emelkedett. A *Rouen*-ba szállított árut 165 euró/tonnáért (+8 euró), a délkelet-európai (Románia/Bulgária) terményt 159 euró/tonnáért (+8 euró) kínálták (*Tallage*). Tonnánként 4 euróval 156 euró/tonnáig erősödött a takarmánybúza németországi exportára. A termény fekete-tengeri kikötői ára (*FOB*) 3 euróval 148 euró/tonnára emelkedett ezalatt. A franciaországi *Creil*-ben az egy hónappal korábbinál

6 euróval drágábban, 149 euró/tonnáért adták fel a terményt október közepén. Magyarországon átlagosan 40 ezer forint/tonna körüli áfa és szállítási költség nélküli termelői áron kereskedtek az étkezési, 37 ezer forint/tonna áron a takarmánybúzával október harmadik hetében az AKI PÁIR adatai szerint. Előbbi 14 százalékkal, utóbbi 12 százalékkal múlta alul az előző év azonos időszakának árát.

A búza fronthavi jegyzése 150-155 dollár (*USD*)/tonna tartományban hullámzott a chicagói árutőzsdén (*CME/CBOT*) október második felében. A párizsi árutőzsdén (*Euronext/MATIF*) ezzel párhuzamosan 160-165 euró/tonna között jegyezték a terményt a legközelebbi lejáratra vonatkozóan. Magyarországon, a Budapesti Értéktőzsde (BÉT) árupiaci szekciójában továbbra sem változott a malmi és a takarmánybúza jegyzése: előbbi 41 ezer forint/tonna, utóbbi 39,5 ezer forint/tonna volt a legközelebbi lejáratra vonatkozóan október végén.

Kukorica

Az *IGC* 1 035 millió tonna kukorica (+7 százalék az előző gazdasági évihez képest) betakarítására számít világszinten a 2016/2017. gazdasági évben, ami mindenkori rekord lenne. A kereslet várhatóan a közel 6 százalékos növekedés (1 023 millió tonnára) ellenére sem éri el ezt a szintet, így a globális zárókészlet rekord nagyságúra, 221 millió tonnára duzzadhat a szezon végére.

Az USA-ban az előirányzott terület 75 százalékan takarították be a kukoricát az *USDA* 2016. október 30-i jelentése szerint, és 382-383 millió tonna (rekord!) termés várható. Oroszországban 1,7 millió hektárról (a termőterület 60 százaléka) 5,6 tonna/hektár hozam mellett 9,7 millió tonna kukorica került a tárolókba november elejéig (*APK-Inform*). Az európai régió meghatározó kukoricaexportőreként számon tartott Ukrajnában 2,7 millió hektárról (63 százalék) 5,9 tonna/hektár hozam mellett 15,8 millió tonna kukoricát takarítottak be ezalatt. Az *USDA* az előbbinél összesen 14 millió tonna, utóbbinál 26 millió tonna kibocsátásra számít az idén.

Az Európai Unióban a *Tallage* elemzői 8,78 millió hektárról (–6 százalék) 6,81 tonna/hektár hozam mellett (+11 százalék) 59,8 millió tonna (+5 százalék) kukoricatermést valószínűsítene 2016-ban. Franciaországban az 1,5 millió hektár termőterület 60 százalékan végeztek

a termelők a betakarítással október végéig (*FranceAgriMer*). Itt a nyári aszály okozott komoly kárt a növényállományban, így a 2015. évinél 10 százalékkal kevesebb, 12,4 millió tonna lehet a termés, 8,2 tonna/hektár hozammal. Romániában az uniós átlagtól jócskán elmaradó, 3,5 tonna/hektár (+9 százalék) átlagterméssel 9 millió tonna (+3 százalék) kukoricát takaríthatnak be a gazdák őszei (*Tallage*). Olaszországban a termőterület 7 százalékos zsugorodását (700 ezer hektárra) az átlagtermés 10 százalékos javulása (9,85 tonna/hektárra) ellensúlyozza, így a 2015. évinél 2 százalékkal több, 6,9 millió tonna kukoricatermésre van kilátás. Magyarországon az FM tájékoztatása szerint az 1 millió hektár körüli terület 46 százalékaról 8,3 tonna/hektár hozam mellett takarították be a termést 2016. október 24-ig. A francia szakértők a 8,8 millió tonna kibocsátást sem tartják elképzelhetetlennek hazánkban, ami 33 százalékkal haladná meg a 2015. évi termést. Az uniós igény biztosítása érdekében a *Tallage* a belpiaci termés mellé 10,8 millió tonna (–3,1 millió tonna) kukorica behozatalát jelzi a 2016/2017. évi szezonban.

Az október–decemberi kukoricaszállítványok franciaországi kikötői ára (*FOB*) 8 dollárral 176 dollár/tonnára esett 2016. szeptember 9. és október 14. között, jórészt az euró USA-dollárral szembeni gyengülésének eredményeként. A termés brazil exportára 5 dollárral 189 dollár/tonnára csökkent ezalatt. Ezzel szemben

Argentínában és az USA-ban az egy hónappal korábbinál 2 dollárral drágábban, 177 dollár/tonnáért (*FOB*), illetve 166 dollár/tonnáért (*FOB*) adták fel a szállítványokat. A fekete-tengeri kikötőkben 5 dollárral 171-174 dollár/tonnára (*FOB*) nőtt a kukorica ára. Ázsiában – a szállítási költséget is figyelembe véve – az USA-ból és az Ukrajnából származó takarmánykukorica a legversenyképesebb az október–decemberi szállítványok tekintetében (195 dollár/tonna *C&F*), amit az argentinai, romániai/bulgáriai és franciaországi termés követ (200 dollár/tonna *C&F*). A mediterrán térségben a fekete-tengeri termés volt a legolcsóbb a megfigyelt időszakban. Ennél drágábban érkezett a franciaországi és az argentinai kukorica a régióba, ugyanakkor az USA-ból indított szállítványok itt nem voltak versenyképesek október közepén. Magyarországon az AKI PÁIR adatai szerint átlagosan 39 ezer forint/tonna termelői áron cserélt gazdát a termés október harmadik hetében. Ez az árszint az egy évvel korábbit 10 százalékkal múlta alul.

A chicagói árutőzsdén 140 dollár/tonna környékén hullámozott a kukorica fronthavi jegyzése október második felében, ezzel szemben a párizsi árutőzsdén 165-170 euró/tonna közé emelkedett a termés legközelebbi lejáratra szóló jegyzése. A BÉT-en szintén erősödött a termés tőzsdei elszámolóára, október végén 39 ezer forint/tonna körül alakult.

1. táblázat: **A gabonafélék termelői ára Magyarországon**

	2016. 42. hét	2016. 42. hét/2016. 41. hét (százalék)	2016. 42. hét/2015. 42. hét (százalék)
Étkezési búza	40 188	101	86
Takarmánybúza	37 163	105	88
Takarmánykukorica	39 385	106	90
Takarmányárpa	34 770	–	84

Megjegyzés: A termelői ár az áfát és a szállítási költséget nem tartalmazza.
Forrás: AKI PÁIR

2. táblázat: **A búza legközelebbi lejáratra szóló jegyzése a hazai és a nemzetközi tőzsdéken**

		Szállítási határidő	Mértékegység	2016. 10. 26.	2016. 10. 27.	2016. 10. 28.
Budapesti Értéktőzsde (BÉT)	Malmi búza	2016. december	HUF/tonna	41 000	41 000	41 000
	Takarmánybúza	2016. december	HUF/tonna	39 500	39 500	39 500
Párizsi árutőzsde (Euronext/MATIF)	Búza	2016. december	EUR/tonna	164	164	165
Chicagói árutőzsde (CME/CBOT)	Búza	2016. december	USD/tonna	151	152	150

Megjegyzés: A takarmány búzát 2016. szeptember 1-től nem jegyzik a BÉT-en.
Forrás: BÉT, Euronext, CME Group

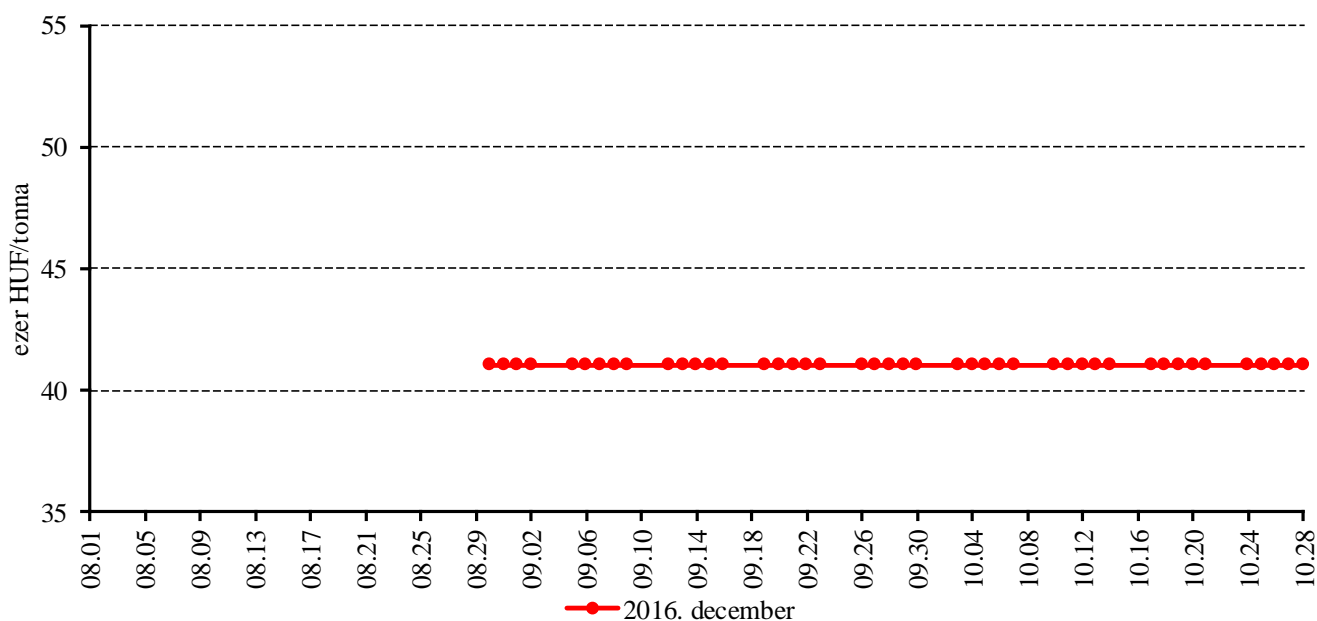
3. táblázat: **A kukorica legközelebbi lejáratra szóló jegyzése a hazai és a nemzetközi tőzsdéken**

	Szállítási határidő	Mértékegység	2016. 10. 26.	2016. 10. 27.	2016. 10. 28.
Budapesti Értéktőzsde (BÉT)	2016. november	HUF/tonna	38 710	39 300	38 800
Párizsi árutőzsde (Euronext/MATIF)	2016. november	EUR/tonna	165	167	167
Chicagói árutőzsde (CME/CBOT)	2016. december	USD/tonna	139	141	140

Forrás: BÉT, Euronext, CME Group

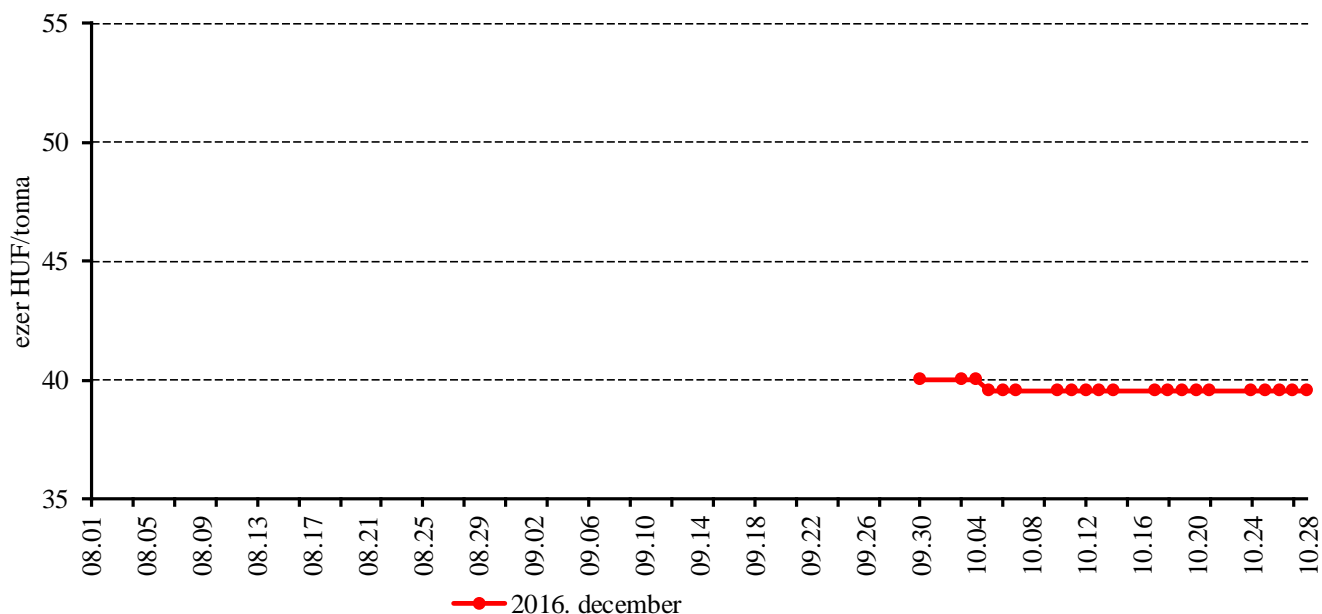
A gabonafélék jegyzése

1. ábra: A malmi búza különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén (2016)

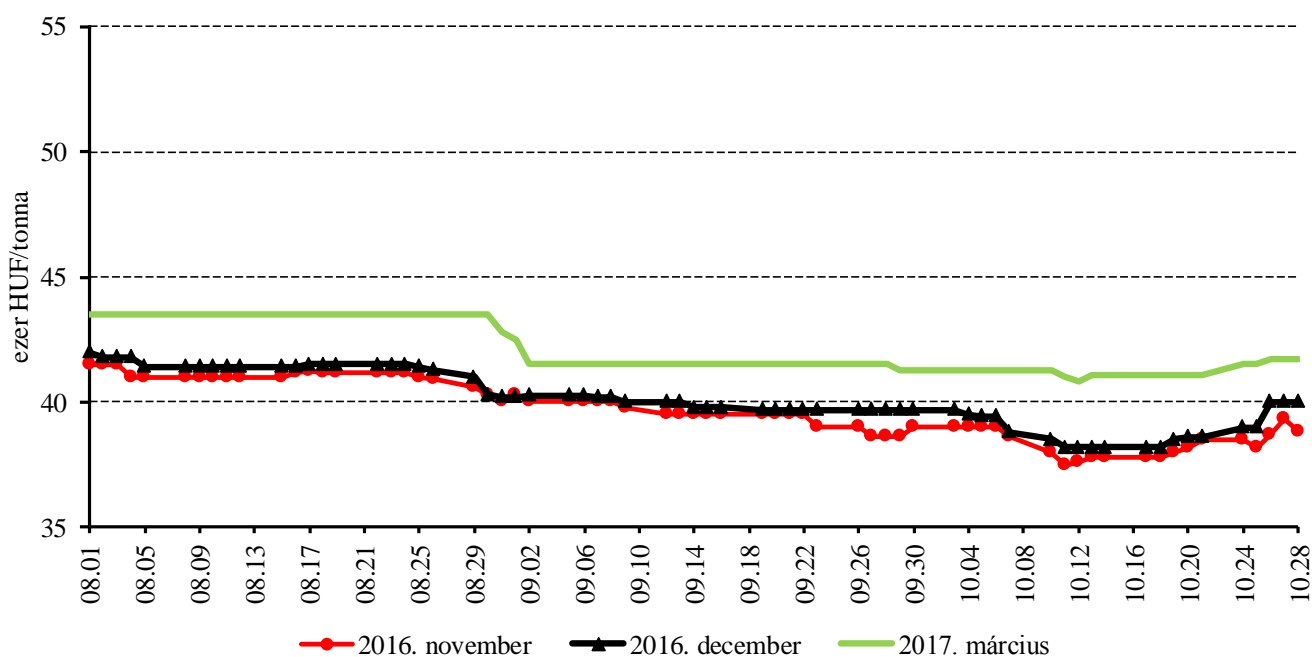
Megjegyzés: A malmi búzát 2016. augusztus 1–29. között nem jegyezték a BÉT-en.
Forrás: BÉT

2. ábra: A takarmánybúza különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén (2016)

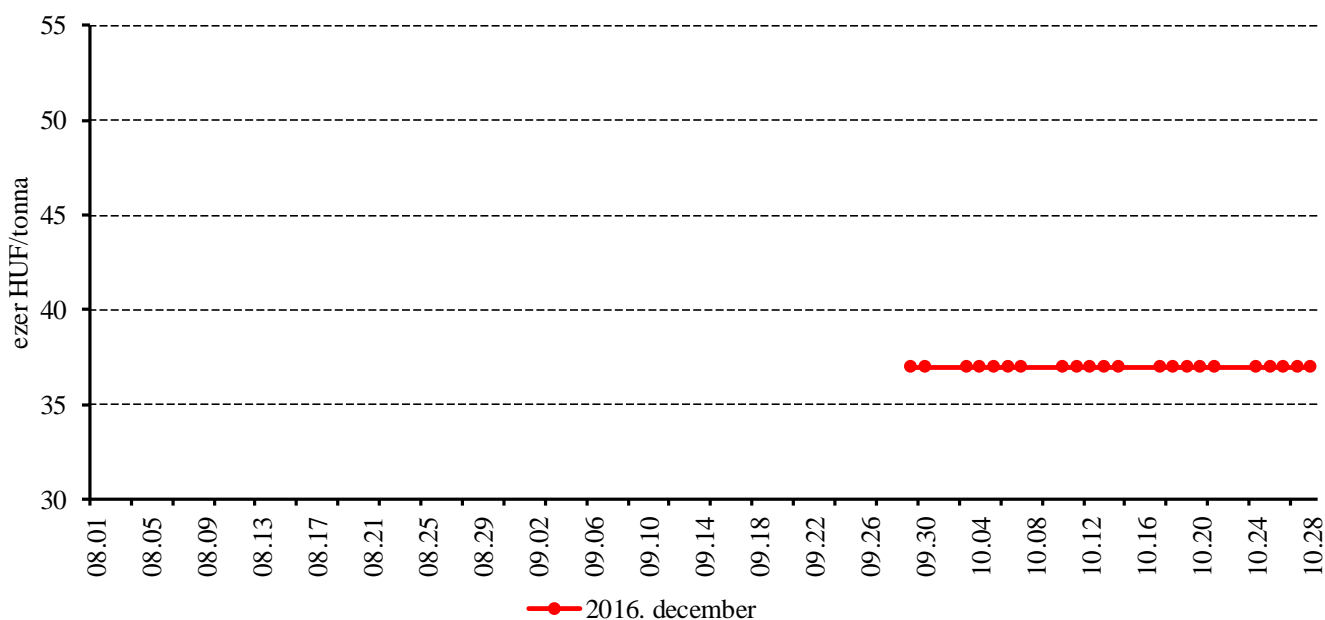
Megjegyzés: A takarmánybúzát 2016. szeptember 1–29. között nem jegyezték a BÉT-en.
Forrás: BÉT

3. ábra: A takarmánykukorica különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén (2016)

Forrás: BÉT

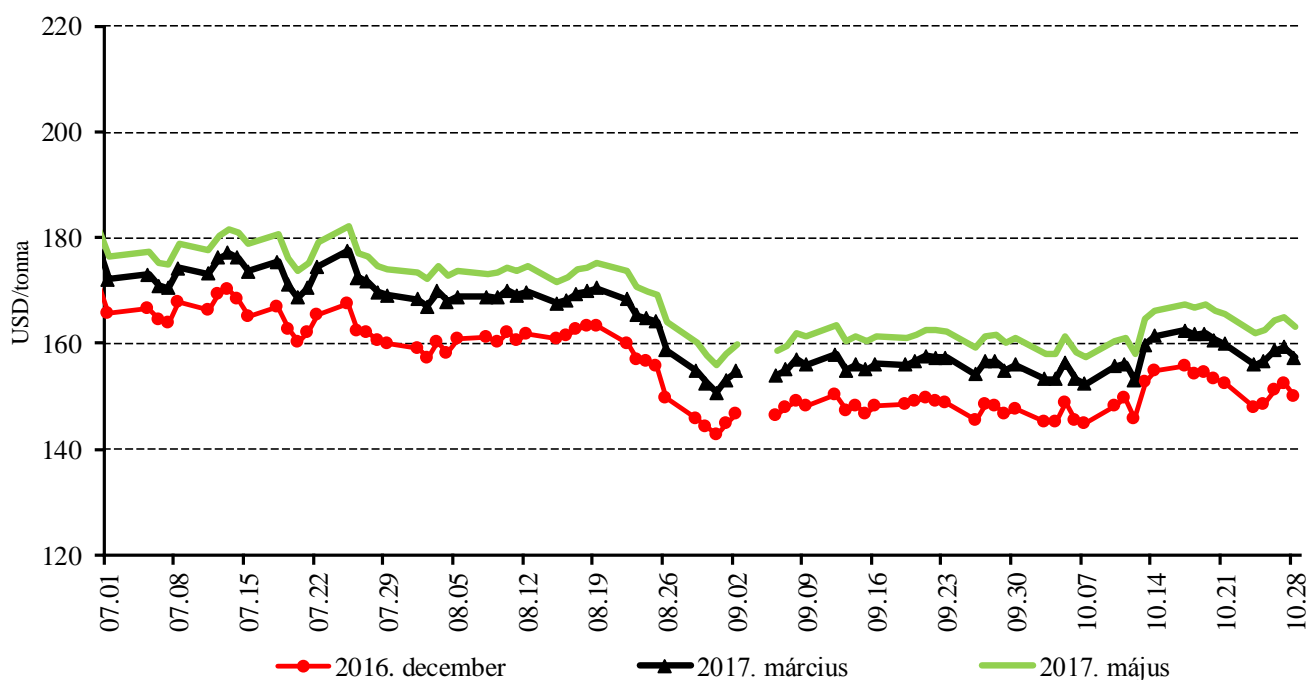
4. ábra: A takarmányárpa különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén (2016)

Megjegyzés: A takarmányárpát 2016. augusztus 1.–szeptember 28. között nem jegyezték a BÉT-en.

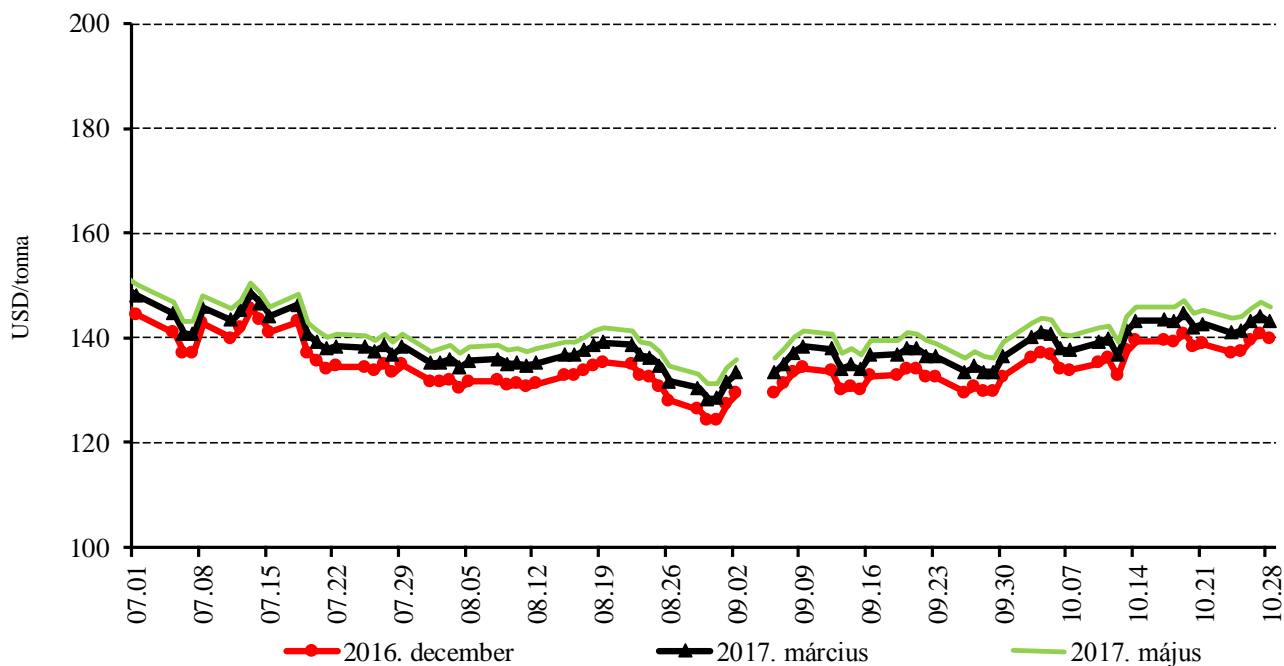
Forrás: BÉT

5. ábra: A búza különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén (2016)

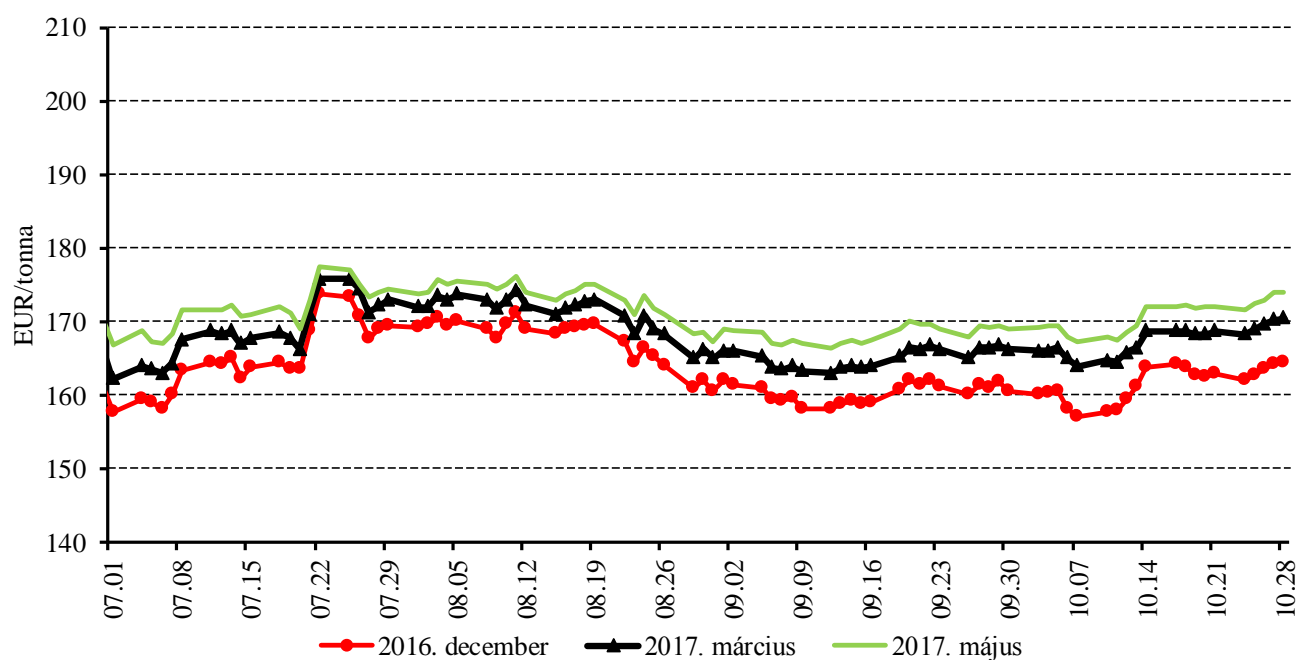
Forrás: CME Group

6. ábra: A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén (2016)

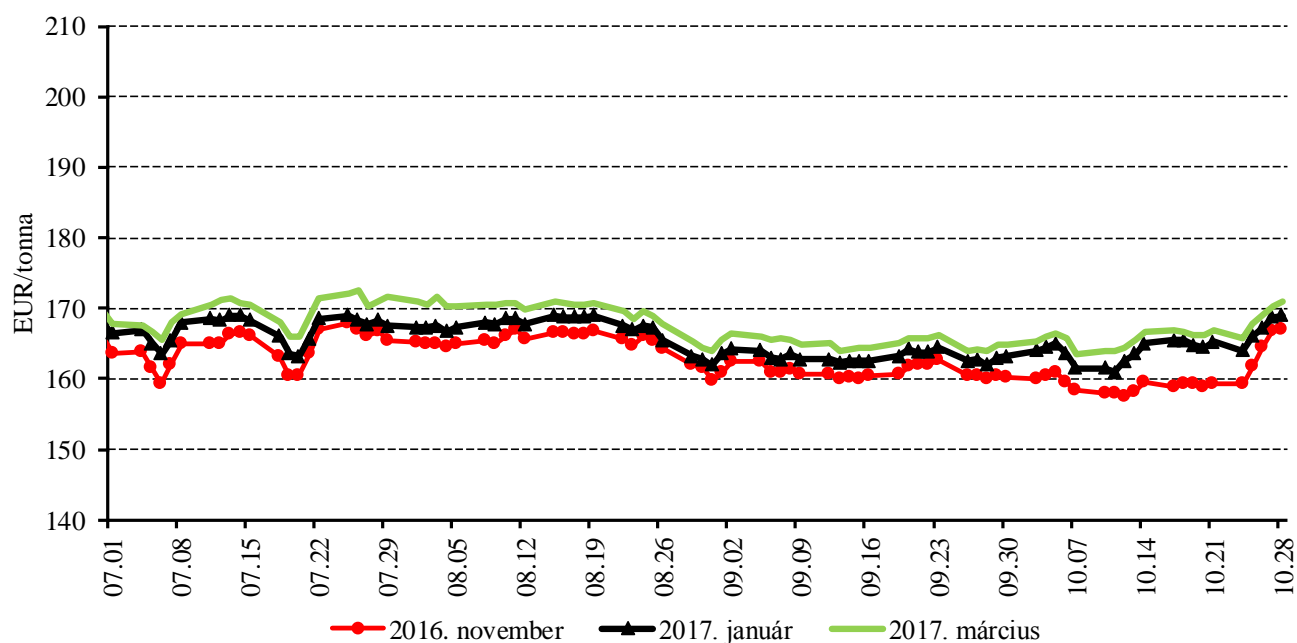
Forrás: CME Group

7. ábra: A búza különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén (2016)

Forrás: Euronext

8. ábra: A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén (2016)

Forrás: Euronext

4. táblázat: A búza és a kukorica nemzetközi tőzsdei jegyzése (2016. október 28.)

Szállítási határidő	Euronext/MATIF, Párizs		Szállítási határidő	CME/CBOT, Chicago (őszi lágy búza)	
	EUR/tonna	HUF/tonna		USD/tonna	HUF/tonna
BÚZA					
2016. december	165	50 863	2016. december	150	42 544
2017. március	171	52 719	2017. március	157	44 607
2017. május	174	53 801	2017. május	163	46 212
2017. szeptember	174	53 801	2017. július	168	47 669
2017. december	176	54 497	2017. szeptember	174	49 294
2018. március	178	54 883	2017. december	180	51 106
KUKORICA					
2016. november	167	51 636	2016. december	140	39 623
2017. január	169	52 255	2017. március	143	40 536
2017. március	171	52 873	2017. május	146	41 319
2017. június	174	53 724	2017. július	148	42 033
2017. augusztus	177	54 651	2017. szeptember	151	42 748
2017. november	172	53 105	2017. december	154	43 550

Forrás: Euronext, CME Group

5. táblázat: A főbb termények különböző lejáratra szóló kontraktusainak belső volatilitása

		Lejárat	Elszámolóár (USD/tonna)	Belső volatilitás ^{a)}	
				2016. 10. 07. (százalék)	2016. 10. 14. (százalék)
Búza	2016. december	154,69	23,0	26,4	
Kukorica	2016. december	139,44	–	–	
Szójabab	2016. november	353,62	22,4	19,2	
Szójadara	2016. december	331,26	23,5	22,2	

^{a)} Belső volatilitás (implied volatility): A piaci szereplők várakozásait tükröző volatilitás, amelyre az adott határidős kontraktusra köthető opciók aktuális prémiumából matematikai modellek segítségével következtetni lehet. (Pl.: Ha a belső volatilitás értéke 15,8 százalék, akkor az adott határidős kontraktus jegyzésében az elkövetkező 365 napban 68 százalékos valószínűséggel $\pm 15,8$ százalékos eltérés várható.)

Forrás: Barchart

6. táblázat: A különböző árutőzsdei szereplők nyitott kötésállománya (határidős kontraktusok) a főbb termények vonatkozásában a chicagói árutőzsdén (2016. október 25.)

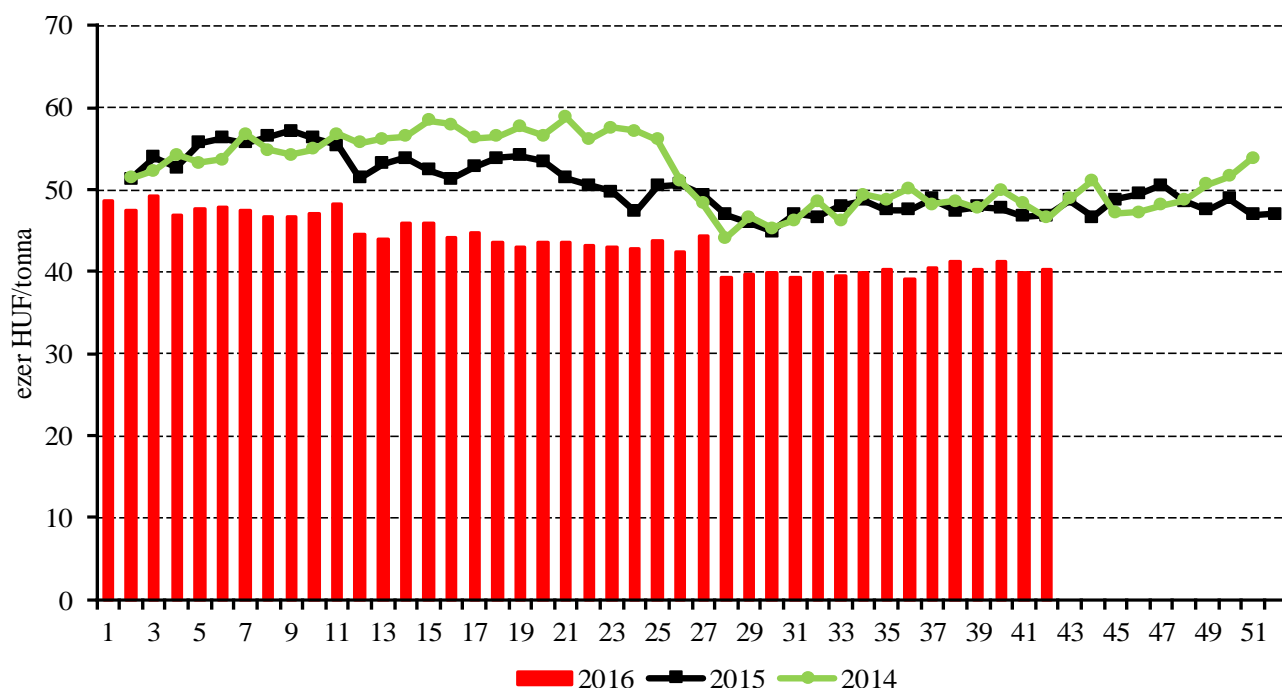
Pozíciók száma											
	Termelő/kereskedő/ feldolgozó/stb.		Swap kereskedők			Pénzügyi befektetők			Egyéb		
	Vételi	Eladási	Vételi	Eladási	Spread ^{a)}	Vételi	Eladási	Spread ^{a)}	Vételi	Eladási	Spread ^{a)}
Búza	105 427	91 576	71 892	7 432	11 996	78 010	202 431	47 575	75 300	37 591	55 845
Kukorica	308 068	567 664	249 957	6 369	23 381	197 044	257 690	76 632	180 642	57 984	152 874
Szójabab	163 250	361 442	119 737	3 092	22 391	119 324	19 858	37 266	74 635	49 124	45 376
Szójadara	93 964	210 559	67 600	1 508	23 561	47 489	32 361	29 638	40 696	22 385	30 723

^{a)} Spread – Különbözeti ügylet.

Forrás: Commodity Futures Trading Commission

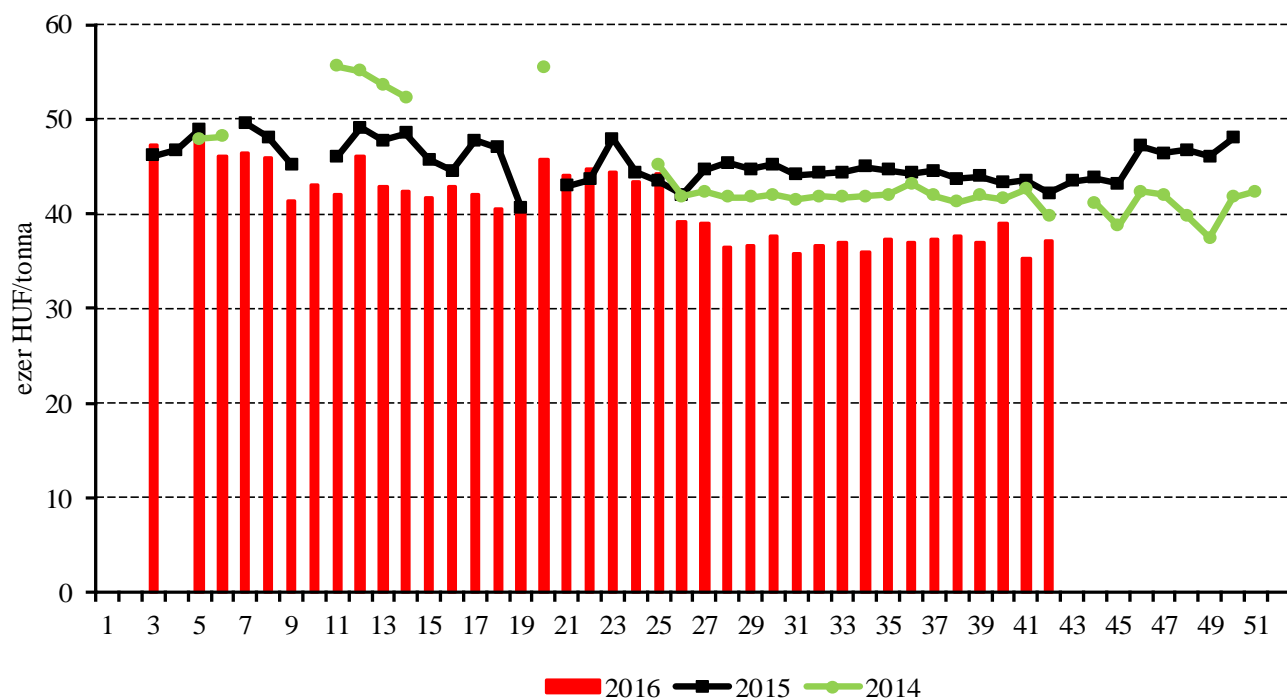
Termelői és kikötői árak

9. ábra: Az étkezési búza heti termelői ára Magyarországon (2014-2016)

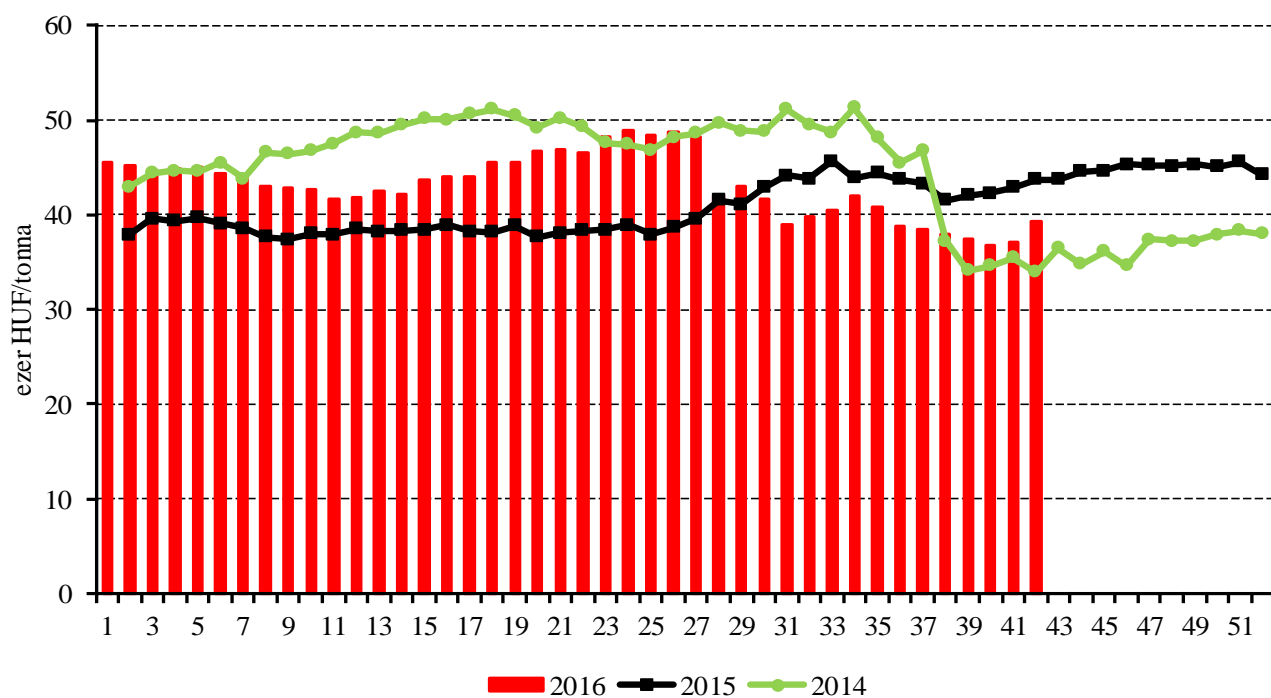
Forrás: AKI PÁIR

10. ábra: A takarmánybúza heti termelői ára Magyarországon (2014-2016)

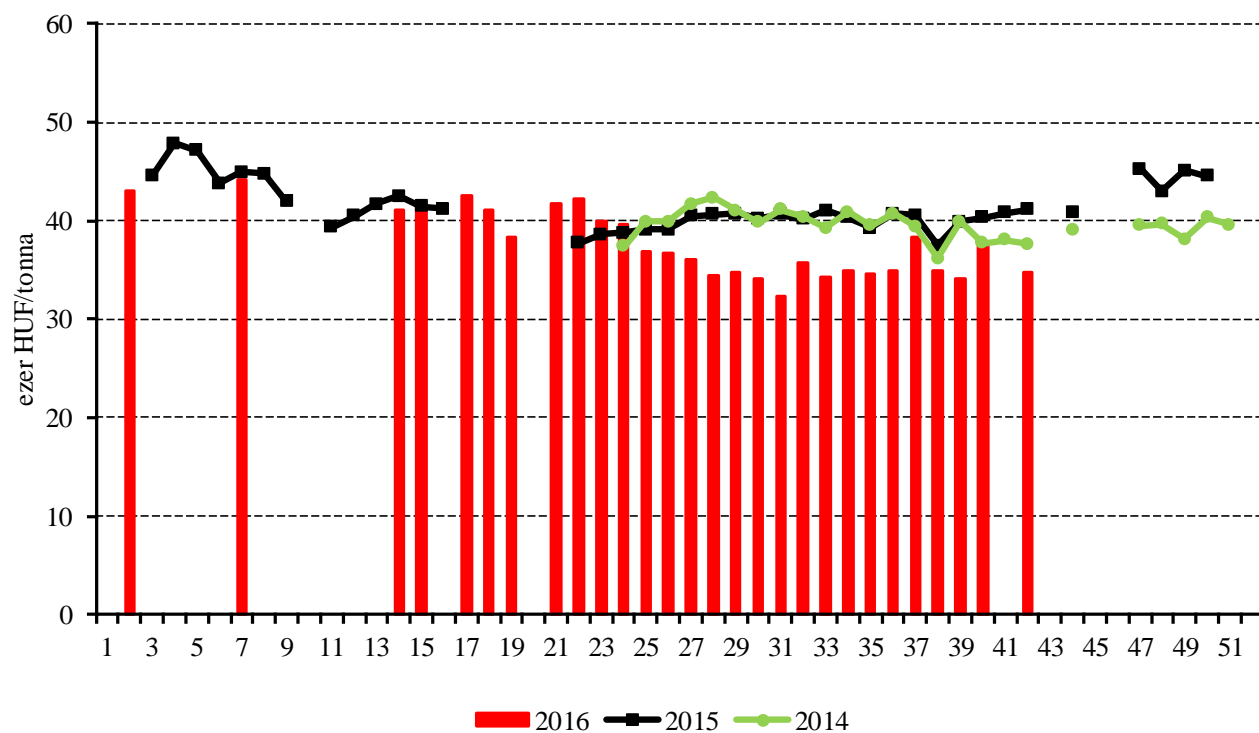
Forrás: AKI PÁIR

11. ábra: A takarmánykukorica heti termelői ára Magyarországon (2014-2016)

Forrás: AKI PÁIR

12. ábra: A takarmányárpa heti termelői ára Magyarországon (2014-2016)

Forrás: AKI PÁIR

7. táblázat: **A gabonafélék nemzetközi és európai kikötői ára**

		Mértékegység	2016.10.08.	2016.10.15.	2016.10.22.	2016.10.29.
BÚZA	USA, FOB HRW	USD/tonna	196	200	199	197
	Franciaország, FOB Rouen (superior)	USD/tonna	184	185	184	186
	Oroszország, 12,5% FOB	USD/tonna	169	172	175	175
	Ukrajna, 11,5% FOB	USD/tonna	161	164	169	172
	Románia, FOB Constanța	USD/tonna	170	169	167	169
KUKORICA	USA, FOB NOLA	USD/tonna	163	167	167	169
	Fekete-tenger, FOB	USD/tonna	163	165	167	166
	Románia, FOB Constanța	USD/tonna	172	187	175	171
	Hollandia, CIF Rotterdam	EUR/tonna	164	164	173	173
ÁRPA	Franciaország, FOB Rouen	USD/tonna	148	154	153	155
	Fekete-tenger, FOB	USD/tonna	150	149	151	158
	Románia, FOB Constanța	USD/tonna	–	156	–	155

Megjegyzés: FOB – Free on Board (költségmentesen a hajó fedélzetére), CIF – Cost, Insurance and Freight (költség, biztosítás és fuvardíj – megnevezett rendeltetési kikötő); n. a. – nincs adat.

Forrás: Hammersmith, MADR, Európai Bizottság

8. táblázat: **A gabonafélék európai termelői ára**

EUR/tonna					
		2016. 39. hét	2016. 40. hét	2016. 41. hét	2016. 42. hét
MALMI BÚZA	Bulgária, DEPPROD Dobrich	128	123	123	123
	Németország, DEPSILO Hamburg	162	160	165	165
	Franciaország, DELPORT Rouen	161	163	160	166
	Románia, DEPSILO Banat	125	124	127	128
TAKARMÁNY- BÚZA	Bulgária, DEPPROD Dobrich	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.
	Németország, DEPSILO Hamburg	157	160	163	160
	Franciaország, DEPSILO Eure-et-Loire	148	147	146	n. a.
	Románia, DEPSILO Oltenia	139	n. a.	n. a.	n. a.
	Egyesült Királyság, FGATE	138	138	140	144
KUKORICA	Bulgária, DEPPROD Pleven	135	134	130	130
	Németország, DEPSILO Hamburg	163	n. a.	n. a.	n. a.
	Franciaország, DELPORT Bordeaux	n. a.	164	154	n. a.
	Románia, DEPSILO Oltenia	134	136	138	139
TAKARMÁNY- ÁRPA	Bulgária, DEPPROD Burgas	118	118	118	118
	Németország, DEPSILO Hamburg	138	138	143	142
	Franciaország, DELPORT Rouen	132	134	129	136
	Románia, DEPSILO Muntenia	135	134	132	133
	Egyesült Királyság, FGATE	119	119	119	121

Megjegyzés: DEPPROD – a telephelyen vagy a termőhelyen tehergépkocsra vagy egyéb szállítóeszközzre pakolva, DEPSILO – a tárolt termény silónál tehergépkocsra vagy egyéb szállítóeszközzre pakolva, DELPORT – a kikötőbe szállítva, FGATE – termelői ár.

Forrás: Európai Bizottság

Gabonapiaci információk

9. táblázat: **A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára Magyarországon**

	Kiszerezés	Mértékegység	2015. 42. hét	2016. 41. hét	2016. 42. hét	2016. 42. hét/ 2015. 42. hét (százalék)	2016. 42. hét/ 2016. 41. hét (százalék)
Finomliszt BL 55	ömlesztett	tonna	499	571	530	106	93
		HUF/kg	74	68	67	90	97
	zsákos	tonna	1 630	1 675	1 239	76	74
		HUF/kg	76	69	69	90	100
	zacskós	tonna	414	701	696	168	99
		HUF/kg	90	81	81	89	100
Rétesliszt BFF 55	ömlesztett	tonna
		HUF/kg
	zsákos	tonna	28	32	16	58	51
		HUF/kg	88	78	79	89	100
	zacskós	tonna	29	33	50	173	153
		HUF/kg	96	87	88	92	101
Fehér kenyér- liszt BL 80	ömlesztett	tonna	368	342	355	97	104
		HUF/kg	73	65	65	88	100
	zsákos	tonna	526	474	286	54	60
		HUF/kg	74	67	66	90	99
Tésztaipari liszt TL 50	ömlesztett	tonna	...	237	222	...	94
		HUF/kg	...	72	72	...	100
	zsákos	tonna	33	35	13	40	39
		HUF/kg	83	78	76	92	97
Étkezési búza- dara AD	zacskós	tonna	34	48	50	148	105
		HUF/kg	98	90	89	91	100

...= Adatvédelmi korlátok miatt nem közölhető adat.

Forrás: AKI PÁIR

10. táblázat: **Az ipari keveréktakarmányok feldolgozói értékesítési ára Magyarországon**

	Mértékegység	2015. szeptember	2016. augusztus	2016. szeptember	2016. szeptember/ 2015. szeptember (százalék)	2016. szeptember/ 2016. augusztus (százalék)
Brojlertáp	tonna	8 932	9 740	9 645	108	99
	HUF/tonna	93 020	90 913	89 716	96	99
Hízósertéstáp	tonna	8 944	8 225	8 409	94	102
	HUF/tonna	79 094	70 893	70 089	89	99

Forrás: AKI PÁIR

11. táblázat: **A gabonafélék külkereskedelme Magyarországon**

		ezer tonna		
		2015. január–augusztus	2016. január–augusztus	Változás (százalék)
Export	10019900 Búza, nem vető	888,78	1 289,84	145,13
	10039000 Árpa, nem vető	484,97	439,59	90,64
	10059000 Kukorica, nem vető	3 375,78	1 699,61	50,35
Import	10019900 Búza, nem vető	102,83	112,28	109,19
	10039000 Árpa, nem vető	38,70	26,20	67,70
	10059000 Kukorica, nem vető	43,83	11,33	25,85

Forrás: KSH

12. táblázat: **Az Európai Unió aktuális export-import engedélyei**

		ezer tonna		
		2015. július 1.– 2015. október 27.	2016. július 1.– 2016. október 25.	Változás (százalék)
Export	Búza (durum és liszt nélkül)	6 928	7 735	112
	Árpa	4 188	1 285	31
	Kukorica	536	815	152
Import	Búza (durum és liszt nélkül)	1 336	907	68
	Árpa	216	266	123
	Kukorica	2 891	2 509	87

Forrás: Európai Bizottság

13. táblázat: **A világ búza- és kukoricamérlege**

millió tonna						
USDA		IGC		Tallage		
2015/2016 ^{a)}	2016/2017 ^{b)}	2015/2016 ^{a)}	2016/2017 ^{b)}	2015/2016 ^{a)}	2016/2017 ^{b)}	
BÚZA						
Termelés	735	744	737	748	713	722
Felhasználás	711	736	720	736	705	714
Export	172	174	164	167	167	173
Import	172	174	164	167	167	173
Zárókészlet	240	248	222	233	222	230
KUKORICA						
Termelés	959	1 026	971	1 035	938	1 010
Felhasználás	958	1 019	969	1 023	935	968
Export	143	139	136	133	145	134
Import	143	139	136	133	145	134
Zárókészlet	210	217	209	221	252	294

^{a)} Előzetes adat. ^{b)} Előrejelzés.

Forrás: USDA, IGC, Tallage

Olajnövény-piaci jelentés

Szójabab

Az USA agrárminisztériuma (*USDA*) mellett az *Oil World* piacelemző vállalat is rekord globális szójabab-termést jelez előre a 2016/2017. gazdasági évre: az egy évvel korábbinál 19-20 millió tonnával több, 331-333 millió tonna bab betakarítására kerülhet sor. Noha az északi féltekén már kezdetét vette a betakarítás és továbbra is biztatóak a kilátások, a teljes kibocsátás felét adó déli féltekén csak hónapok múlva kezdődik az aratás, így a jelenlegi várakozások akár számottevően is módosulhatnak.

A világ legnagyobb termelőjénél, az USA-ban 116 millió tonna termést várnak a szakértők, és az október 30-i adatok szerint a termőterület 87 százalékán már végeztek a betakarítással. Az Európai Unióban is kezdetét vette a szójabab betakarítása szeptember végén. A *Tallage* piacelemző vállalat szerint a hektáronkénti hozam 6 százalékos javulása miatt (2,76 tonna/hektárra) az egy évvel korábbihoz hasonlóan 2,3 millió tonna lehet az idei kibocsátás a termőterület 4 százalékos csökkenése ellenére (836 ezer hektárra). A legnagyobb termelőnél, Olaszországban a termőterület 10 százalékos zsugorodását vélhetően nem képes kompenzálni a hozam kismértékű javulása (3,43 tonna/hektárra), így a 2015. évinél 9 százalékkal kisebb, vagyis 1 millió tonna szójababtermésre van kilátás. Franciaországban az egy évvel korábbinál 16 százalékkal nagyobb területről, 2,66 tonna/hektár átlagterméssel (–3 százalék) 366 ezer tonna szójababot (+12 százalék) takaríthatnak be a gazdák. A termőterület és a hozam növekedése (2,13 tonna/hektárra) Romániában a kibocsátás 23 százalékos bővülését eredményezheti, így 258 ezer tonna kerülhet le a földekről az idén. Magyarországon a Földművelésügyi Minisztérium (FM) tájékoztatása szerint a gazdák a 61 ezer hektárra előirányzott terület 91 százalékáról csaknem 3 tonna/hektár hozam mellett már 164 ezer tonna babot takarítottak be október 24-ig. A francia szakértők összesen 178 ezer tonna szójababtermést várnak, ami 22 százalékos növekedést jelentene a 2015. évihez viszonyítva. Az unió szójababtermelése a 2016/2017. gazdasági évi belpiaci feldolgozás (sajtolás) alig 15 százalékát fedezi, ezért további 14 millió tonna szójabab érkezhethet döntően Brazíliából és az USA-ból. Az

állattenyésztés teljes igényének fedezése érdekében azonban az unión belül előállított 11,8 millió tonna szójadara mellé még 18,5 millió tonna behozatala szükséges. Szójadarát jórészt Argentínából (49 százalék) és Brazíliából (36 százalék) importál az EU.

A déli félteke legnagyobb szójatermesztő országában, Brazíliában és Argentínában szeptember végén, október elején kezdték vetni a 2016/2017. gazdasági év második felében (2017 tavaszán) betakarításra kerülő szóját. Az *Oil World* szakértői Brazíliában 100 millió tonna rekordterméssel (+5 százalék), Argentínában 54,5 millió tonna (–2 százalék) szójabab betakarításával számolnak, ám ez a prognózis még igen bizonytalan.

A szójabab iránti erős külpiaci kereslet hatására számottevően nőtt a termény ára a világpiacon 2016. szeptember 28. és október 26. között a *Tallage* közlése szerint. Az USA-ból származó termény exportára (*FOB*) 398 dollár (*USD*)/ tonnára (+12 dollár) emelkedett a legközelebbi szállítási határidő vonatkozásában, míg a januári–májusi szállítmányokat tonnánként 405-409 dollárért adták fel (+20-21 dollár). A Brazíliából exportált tételek kikötői ára 410 dollár/tonnáig (+7 dollár), a 2017. évi termésé (márciusi és májusi határidők) 396-399 dollár/tonnáig (+21-23 dollár) erősödött ezalatt. A brazíliainál 16 dollárral, az USA-ból származónál 4 dollárral olcsóbban, tonnánként 394 dollárért (+4 dollár szeptemberhez képest) értékesítették a kereskedők az argentinai szójababot október végén. A legversenyképesebb áru a piacon továbbra is az ukrainai újtermés, amelynek exportára 14 dollárral 389 dollár/tonnára nőtt ugyanebben az összehasonlításban.

A szójabab fronthavi jegyzése 360 dollár/tonnára ereszkedett a chicagói árutőzsdén (*CME/CBOT*) október végén.

Repcemag

Az *Oil World* adatai szerint az előző szezonhoz viszonyítva 6 százalékkal kevesebb, alig 60 millió tonna lehet a repcemag/*canola* globális kibocsátása a 2016/2017. gazdasági évben, ami az elmúlt nyolc szezon legkisebb termését jelentené. Tekintettel arra, hogy a felhasználás (sajtolás és egyéb célú) várhatóan

ebben az idényben is felülmúlja a termelést, a zárókészlet 5,4 millió tonnára (–13 százalék) apadhat.

Világszerte számottevően emelkedett a repce-mag/*canola* tőzsdei jegyzése és fizikai piaci ára az őszy folyamán, aminek háttérében több tényező állt. Az *Oil World* szakértői ismét lefelé korrigálták az Európai Unió eddig is aggasztóan alacsony, 2016/2017. gazdasági évi repcemagtermésére vonatkozó előrejelzést. A friss adatok szerint az unió kibocsátása nem haladja meg a 20 millió tonnát, ez 12 százalékos csökkenést jelent a 2015. évihez viszonyítva. Az emelkedő árten-dencia ellenére a termelők vonakodnak megválni áru-juktól, aminek eredményeként a feldolgozók terme-lése is visszafogottabb. Ez különösen nyugtalanító az év ezen időszakában, amikor rendszerint élénkül a bio-dízelüzemek repceolaj iránti kereslete. A repceolaj árának emelkedése ily módon visszahat az alapanyag árának változására is. Szintén a repcemag/*canola* árának erősödését segíti az unió vártnál élénkebb repce-magexportja – különösen Törökország, az Egyesült Arab Emírátságok vagy Oroszország irányába. Tekin-tettel arra, hogy az EU repcemagból nem önellátó, a kisebb uniós kibocsátás és az aktív kivitel miatt az egy évvel korábbinál 7 százalékkal több, azaz 3,6 millió tonna repcemag/*canola* behozatalával fedezhető a bel-piaci szükséglet. Az import közel kétharmada Auszt-ráliából, további 20 százaléka Ukrajnából érkezhet. Kanadában a szélsőségesen csapadékos és hideg októ-beri időjárás miatt *Saskatchewan* és *Alberta* államok-ban a termés 20 százalékát még október közepéig sem tudták betakarítani a gazdák. Itt 3 millió tonnányi *ca-nola*magot fenyeget a minőségromlás és/vagy a meny-nyiségi csökkenés veszélye. Ezen aggodalmak hatá-sára a *canola* jegyzése jelentősen nőtt az interkonti-nentális árutőzsdén (*ICE/Winnipeg*). A párizsi áru-tőzsdén (*Euronext/MATIF*) 395-400 euró/tonna tarto-mányba emelkedett a repcemag fronthavi jegyzése ok-tóber végén.

A *Tallage* francia piacelemző vállalat előrejelzése szerint az EU-ban 6,6 millió hektáron vetették el a gaz-dák a repcemagot 2016 őszyén, szemben az idei 6,5 mil-lió hektár betakarított területtel. A terület növekedését az olajmag búzával szembeni versenyképességével magyarázzák a szakértők. Franciaországban a vetés idején uralkodó csapadékhiányos időjárás miatt a 2016/2017. gazdasági évihez képest 10 százalékkal ki-sebb, 1,37 millió hektáron vetettek a gazdák repcét.

Németországban ugyanakkor 4 százalékkal 1,39 mil-lió hektárra nőtt a növény vetésterülete, éppen megha-ladva a franciaországit. Az egy évvel korábbinál 15 százalékkal nagyobb területet, 907 ezer hektárt fog-lalhat el a növény ebben a szezonban Lengyelország-ban. Magyarországon az FM október 24-i tájékozta-tása szerint az előirányozotthoz képest nagyobb terüle-ten, 281 ezer hektáron (+10 százalék) fejeződött be a repce vetése. Mindeközben Ukrajnában is végeztek a munkával, 738 ezer hektáron, az egy évvel korábbinál csaknem 25 százalékkal nagyobb területen került a földbe a vetőmag.

A fizikai piacon a *Neussba* és *Rostockba* szállított repcemag ára egyaránt 24 euróval, 404 euró/tonnára és 397 euró/tonnára nőtt 2016. szeptember 30. és október 28. között. Hamburgba 401 euró/tonna importáron (*C&F*) (+20 euró) érkezett repcemag október végén. A franciaországi *Rouen*-ban ekkor 397 euró/tonna volt a termés ára (+18 euró), míg *Moselle*-ből 398 euró/tonna áron (*FOB*) hajózták ki a repcemagot (+21 euró). Bulgáriában a szeptemberinél 2 euróval fi-zettek többet a vevők a termésért október végén: ton-nánként 385 euróba került. A Budapesti Értéktőzsdén (*BÉT*) 107 ezer forint/tonna volt az újtermés kurzusa ugyanekkor. Magyarországon az AKI PÁIR adatai szerint 113 ezer forint/tonna körüli áfa és szállítási költség nélküli termelői áron forgott az újtermés októ-ber harmadik hetében.

Napraforgómag

Igen biztatóak a napraforgómag globális, 2016/2017. gazdasági évi termés kilátásai. Az *Oil World* piacelemző vállalat szakértői rekordtermést, 46 millió tonnát várnak a világon, ez 3,6 millió tonnával haladná meg a 2015/2016. évi szezon kibocsátását. Noha az olajipari feldolgozásra szánt mennyiség is re-kordszintre, 41 millió tonnára emelkedhet, az elemzők a globális készlet kismértékű növekedését sem tartják kizártnak, így 3,2 millió tonna mag maradhat a táro-lókban 2017 augusztusában.

Jól halad a betakarítás az északi féltekén. Az *APK-Inform* tanácsadó ügynökség tájékoztatása szerint Uk-rajnában 5,5 millió hektárról (a termőterület 94 száza-lék) 2,21 tonna/hektár hozam mellett 12,2 millió tonna napraforgómagot takarítottak be a gazdák 2016. nov-ember elejéig. Oroszországban 6,1 millió hektárról (82 százalék) 9,8 millió tonna magot tároltak be ugyanekkor, a hozam egyelőre 1,59 tonna/hektár. A

világ legnagyobb napraforgóolaj-exportőreiként számon tartott szovjet utódállamokban együttesen 23,8 millió tonna lehet az idei termés (+8 százalék, rekord!).

Az Európai Unióban október végén befejeződött a napraforgómag betakarítása. A *Tallage* szerint a tavalyival azonos területről, 4,1 millió hektárról 2 tonna/hektár hozammal (+9 százalék) 8,3 millió tonna mag (+9 százalék) került a tárolókba az idén. Magyarországon 626 ezer hektárról takarították be a termelők az olajmagot (FM). Az 1,86 millió tonna termés mindenkorinak számít. A 2015. évinél legalább 19 százalékkal nagyobb kibocsátással hazánk az EU legnagyobb napraforgómag-termelőjévé vált. A magyarországitól kissé elmaradó, 1,8 millió tonna termést arattak Romániában és Bulgáriában. Franciaországban az egy évvel korábbihoz hasonlóan 1,2 millió tonna a mennyiség. A hektáronkénti hozam tekintetében 3 tonna/hektárral Horvátország és Magyarország vezeti a sort, jöllehet előbbi a 40 ezer hektáros termőterületével a legkisebb termelő tagországok közé sorolható. A többi meghatározó termelő tagországban

ennél jóval alacsonyabb a hektáronkénti termésátlag: Romániában 1,8 tonna/hektár, Franciaországban 2,0 tonna/hektár, Bulgáriában 2,2 tonna/hektár.

A napraforgómag amszterdami kikötői ára 415 dollár/tonnára (*CIF*) emelkedett (+5 dollár) 2016. szeptember 30. és október 28. között a *Tallage* tájékoztatása szerint. Ukrajnában változatlanul 390 dollár/tonna (*FOB*) exportár mellett adták fel a terményt október végén, miközben a termelői ár 20 dollárral 398 dollár/tonnára nőtt. Az olajmag argentinai exportára 380 dollár/tonna (*FOB*) maradt (*Tallage*). A napraforgóolajat október végén tonnánként 780 dollárért (*FOB*) hajózták ki az ukrainai kikötőkből. A feldolgozott termék 840 dollár/tonna importáron (*CIF*) érkezett a rotterdami kikötőbe ugyanekkor (*APK-Inform*).

Magyarországon, a Budapesti Értéktőzsde (BÉT) árupiaci szekciójában 102 ezer forint/tonnáig erősödött a napraforgómag legközelebbi lejáratra szóló jegyzése október végén. A fizikai piacon az AKI PÁIR adatai szerint átlagosan 99 ezer forint/tonnáért cserélt gazdát az olajmag október harmadik hetében, az egy évvel korábbinál 8 százalékkal olcsóbban.

14. táblázat: **Az olajmagok termelői ára Magyarországon**

			HUF/tonna
	2016. 42. hét	2016. 42. hét/2016. 41. hét (százalék)	2016. 42. hét/2015. 42. hét (százalék)
Napraforgómag	99 036	99	92
Repce	113 324	107	100

Megjegyzés: A termelői ár az áfát és a szállítási költséget nem tartalmazza.
Forrás: AKI PÁIR

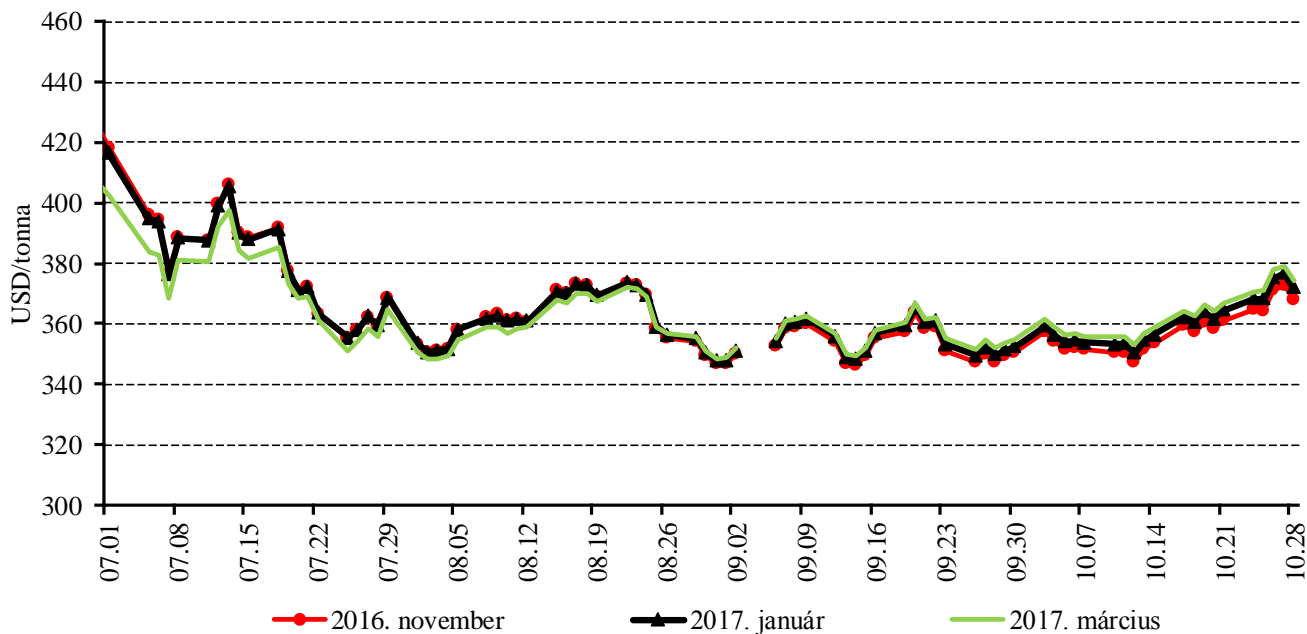
15. táblázat: **Az olajmagok legközelebbi lejáratra szóló jegyzése a hazai és a nemzetközi tőzsdéken**

		Szállítási határidő	Mértékegység	2016. 10. 26.	2016. 10. 27.	2016. 10. 28.
Budapesti Értéktőzsde (BÉT)	Napraforgómag	2016. november	HUF/tonna	102 500	102 500	102 100
	Repce	2016. november	HUF/tonna	107 000	107 000	107 000
Párizsi árutőzsde (Euronext/MATIF)	Repce	2016. november	EUR/tonna	396	397	–
Chicagói árutőzsde (CME/CBOT)	Szójabab	2016. november	USD/tonna	371	373	368

Forrás: BÉT, Euronext, CME Group

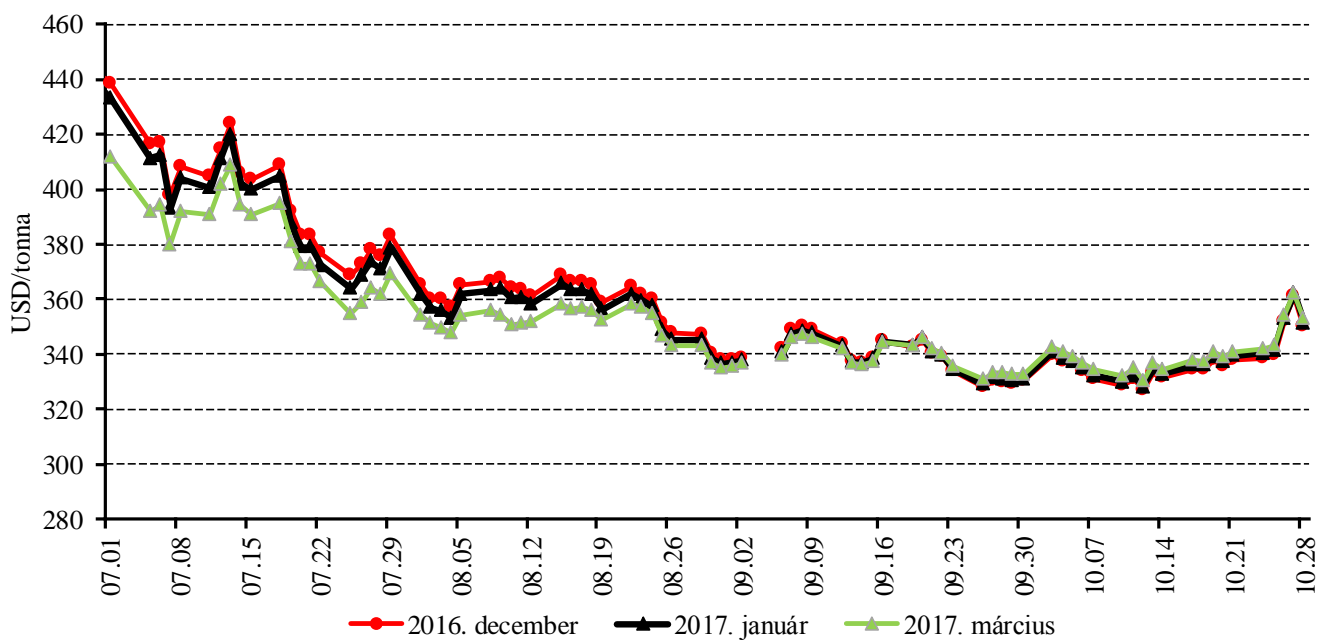
Az olajmagok és származékaik jegyzése

13. ábra: A szójabab különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén (2016)

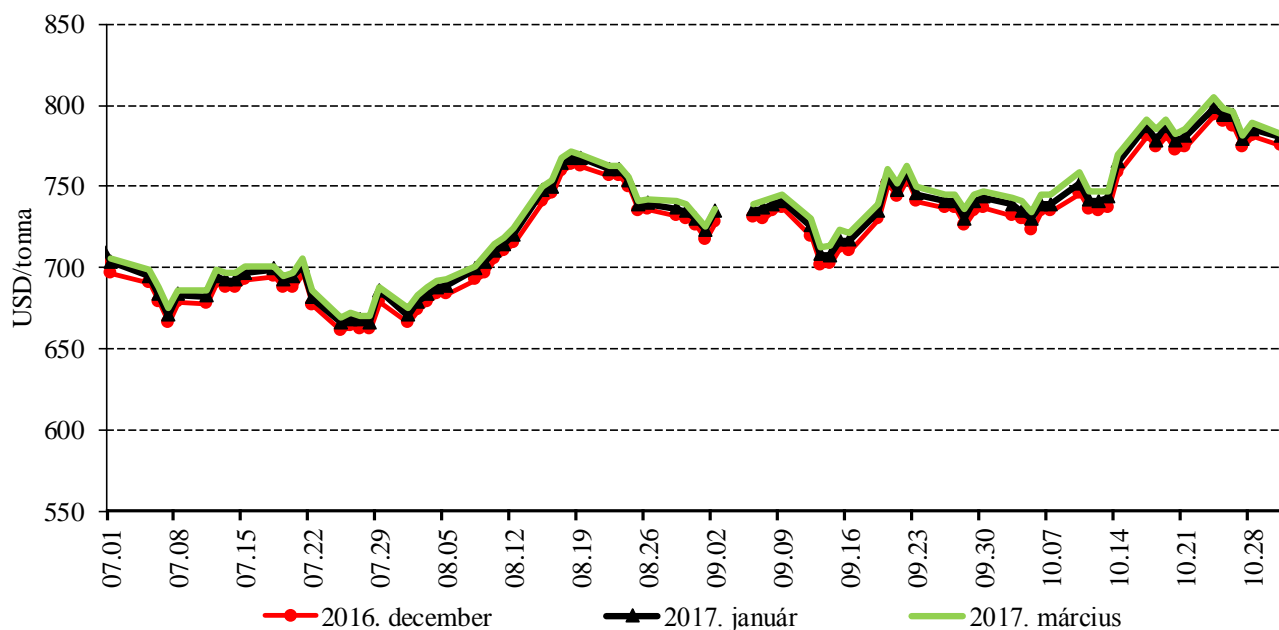
Forrás: CME Group

14. ábra: A szójadara különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén (2016)

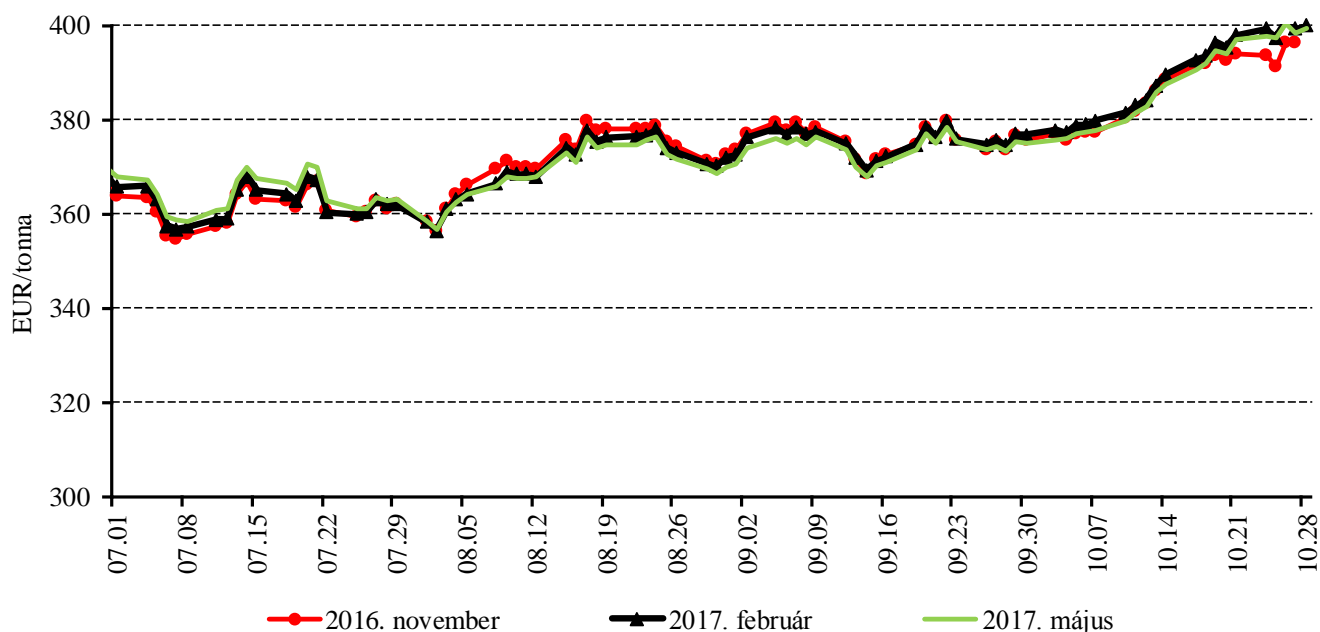
Forrás: CME Group

15. ábra: A szójaolaj különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén (2016)

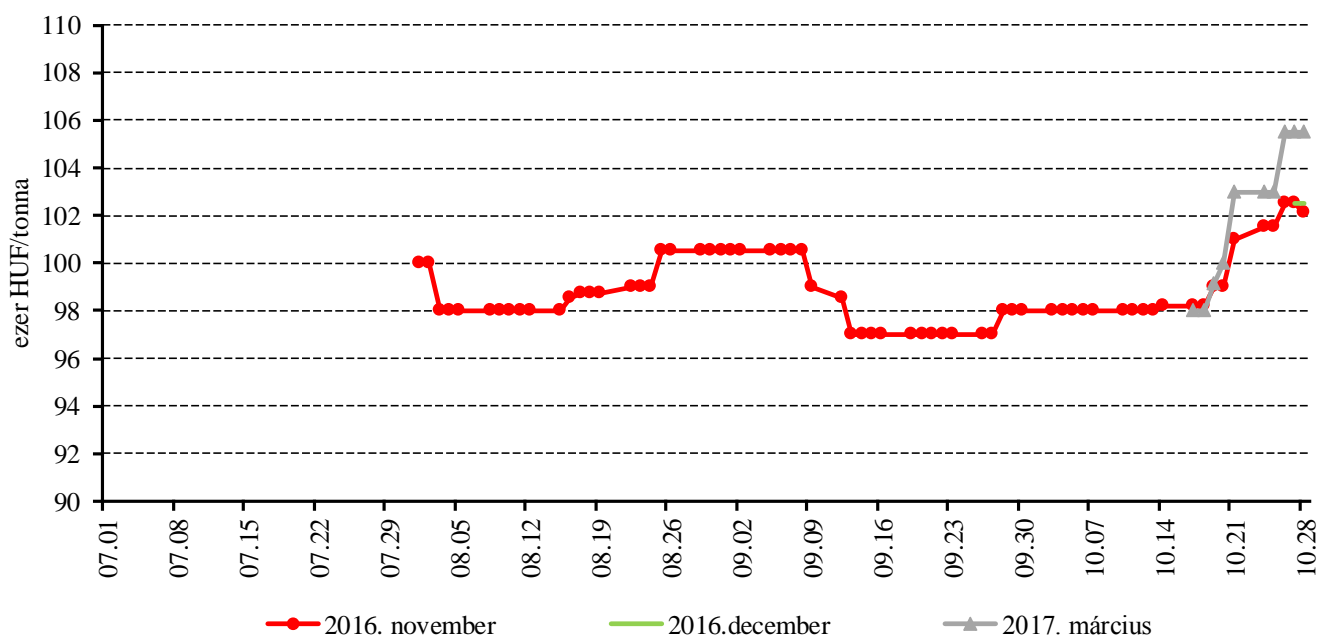
Forrás: CME Group

16. ábra: A repccemag különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén (2016)

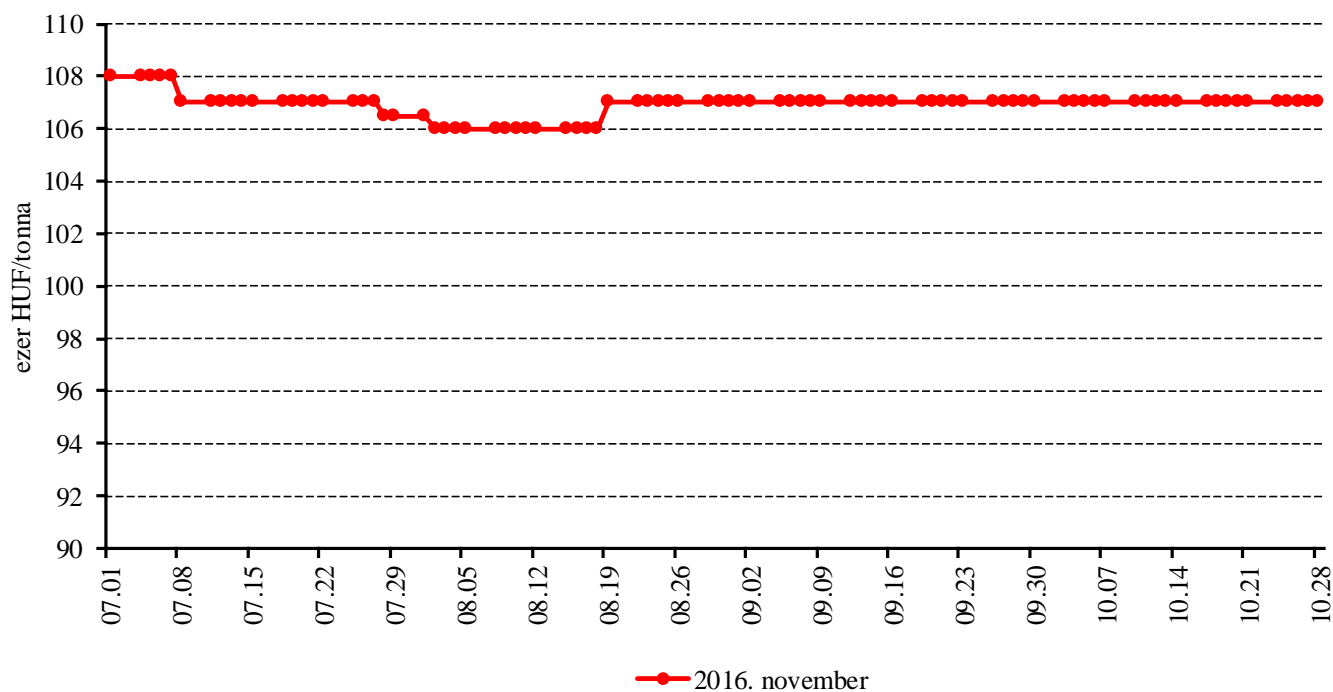
Forrás: Euronext

17. ábra: A napraforgómag különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén (2016)

Forrás: BÉT

18. ábra: A repcemag különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén (2016)

Forrás: BÉT

16. táblázat: Az olajmagok és származékaik jegyzése a párizsi és a chicagói árutőzsdén (2016. október 28.)

Euronext/MATIF, Párizs			
	Szállítási határidő	EUR/tonna	HUF/tonna
REPCEMAG	2017. február	400	123 680
	2017. május	399	123 448
	2017. augusztus	380	117 419
	2017. november	382	118 037
	2018. február	384	118 810
	2018. május	383	118 424
CME/CBOT, Chicago			
	Szállítási határidő	USD/tonna	HUF/tonna
SZÓJABAB	2016. november	368	104 298
	2017. január	372	105 423
	2017. március	374	106 089
	2017. május	376	106 673
	2017. július	378	107 130
	2017. augusztus	377	106 880
SZÓJADARA	2016. december	350	99 197
	2017. január	352	99 665
	2017. március	353	100 071
	2017. május	354	100 351
	2017. július	356	100 853
	2017. augusztus	355	100 663

Forrás: Euronext, CME Group

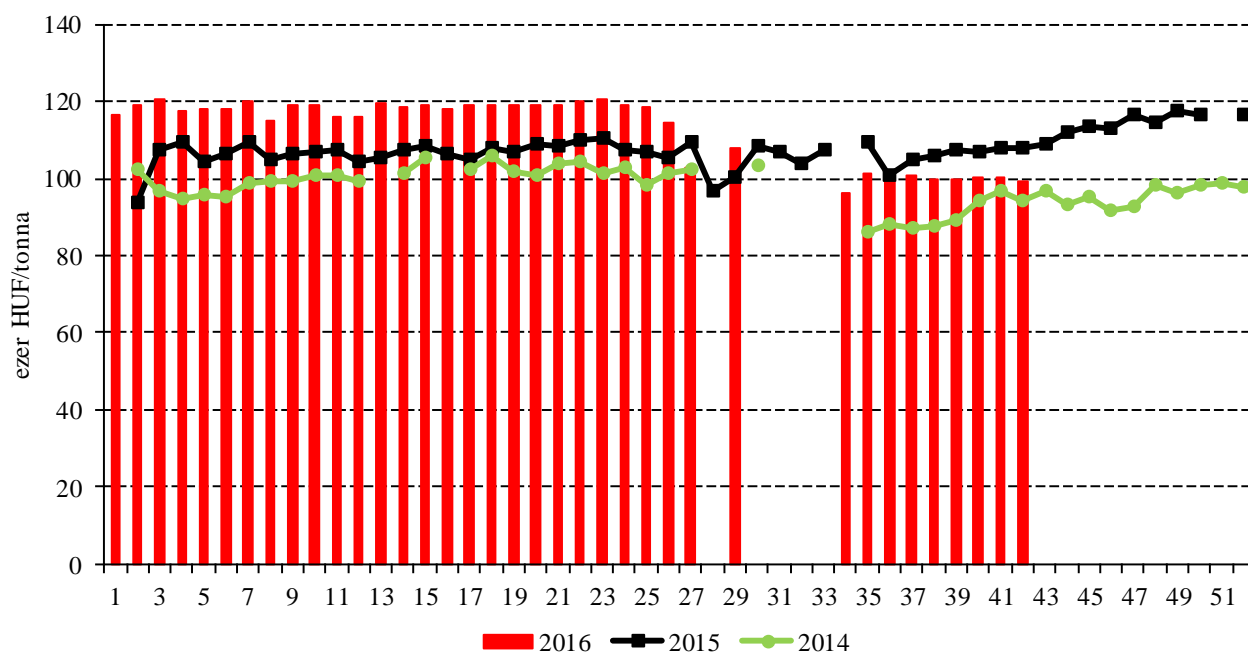
17. táblázat: A növényolajok és származékaik jegyzése Olaszországban és Ausztriában (2016. november 2.)

Termék	Ország	EUR/tonna	HUF/tonna
Napraforgóolaj (nyers)	Olaszország	–	–
Napraforgóolaj (finomított)		–	–
Szójaolaj (nyers)		–	–
Szójaolaj (finomított)		–	–
Napraforgódara	Ausztria	210	64 760
Repcedara		–	–

Forrás: Associazione Granaria di Milano, BLPW

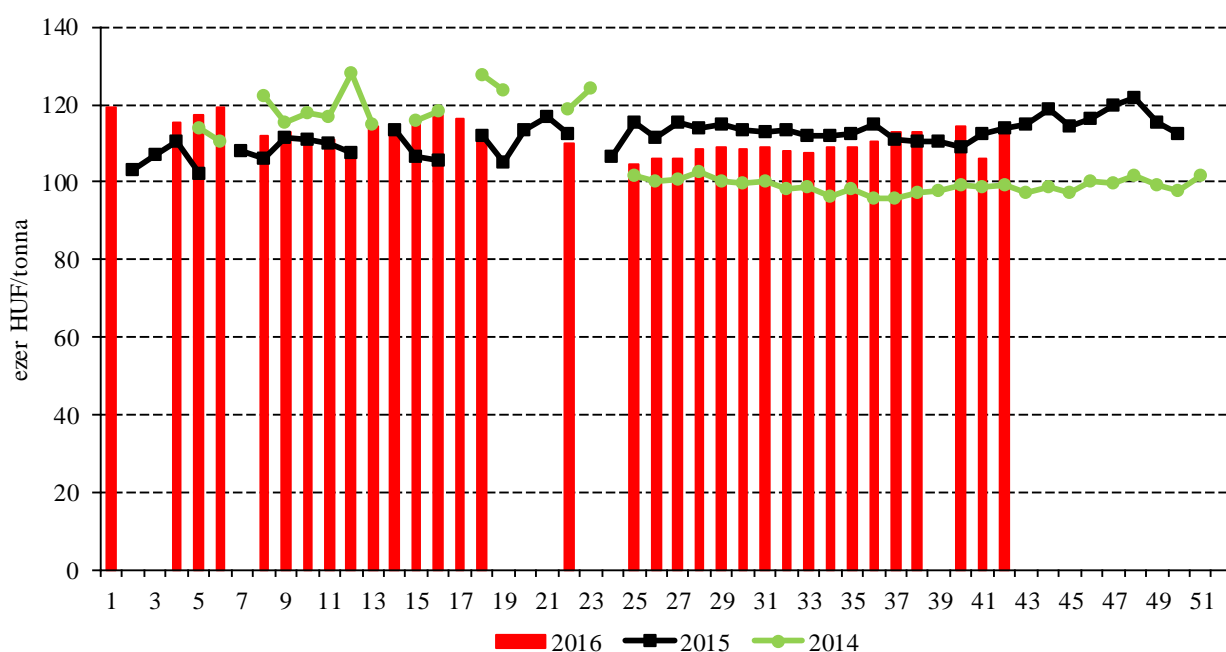
Termelői és kikötői árak

19. ábra: A napraforgómag heti termelői ára Magyarországon (2014-2016)

Forrás: AKI PÁIR

20. ábra: A repcemag heti termelői ára Magyarországon (2014-2016)

Forrás: AKI PÁIR

18. táblázat: **Az olajmagok és származékaik nemzetközi és európai kikötői ára**

USD/tonna						
		2016.10.08.	2016.10.15.	2016.10.22.	2016.10.29.	
SZÓJA	BAB	USA FOB NOLA	387	391	388	400
		Brazília FOB	410	412	414	415
		EU CIF, USA-ból	401	395	404	n. a.
		EU CIF Brazíliából	404	400	413	n. a.
		Fekete-tenger FOB	390	381	400	410
	DARA	EU CIF Rotterdam	368	358	367	n. a.
	OLAJ	EU FOB	839	844	882	903
REPCE	MAG	Franciaország FOB Moselle	n. a.	n. a.	n. a.	435
		EU, 00 CIF Hamburg	425	427	437	n. a.
	DARA	EU FOB Hamburg	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.
	OLAJ	EU FOB Rotterdam	848	855	928	n. a.
NAPRAFORGÓ	MAG	EU CIF Amszterdam	410	410	415	n. a.
	DARA	Franciaország CIF	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.
		Ukrajna FOB	185	190	190	190
	OLAJ	EU FOB Rotterdam	820	820	840	n. a.
		Fekete-tenger FOB	760	760	775	n. a.
NYERS PÁLMAOLAJ		EU CIF	690	685	730	n.a.

Megjegyzés: FOB – Free on Board (költségmentesen a hajó fedélzetére – megjelölt elhajozási kikötő), CIF – Cost, Insurance and Freight (költség, biztosítás és fuvardíj – megnevezett rendeltetési kikötő); n. a. – nincs adat.

Forrás: APK-Inform, Hammersmith, Oil World, Tallage

Olajmagpiaci információk

19. táblázat: **A növényolajok és származékaik feldolgozóinak értékesítési ára Magyarországon**

Megnevezés	Mértékegység	2015. 42. hét	2016. 41. hét	2016. 42. hét	2016. 42. hét/ 2015. 42. hét (százalék)	2016. 42. hét/ 2016. 41. hét (százalék)
Nyers napraforgóolaj	tonna	...	3 371	2 677	...	79
	HUF/tonna	...	217 245	224 491	...	103
Napraforgódara	tonna	4 258	3 118	4 494	106	144
	HUF/tonna	60 906	55 730	54 031	89	97
Nyers repceolaj	tonna
	HUF/tonna
Repcedara	tonna	1949	1386	1325	68	96
	HUF/tonna	68 547	63 159	61 472	90	97

...= Adatvédelmi korlátok miatt nem közölhető adat.

Forrás: AKI PÁIR

20. táblázat: **Az olajmagok és származékaik külkereskedelme Magyarországon**

		ezer tonna		
		2015. január–augusztus	2016. január–augusztus	Változás (százalék)
Export	1205 Repcemag	315,30	347,61	110,25
	1206 Napraforgómag	233,57	246,28	105,44
	2304 Szójadara	60,02	66,79	111,28
Import	1205 Repcemag	67,79	68,10	100,47
	1206 Napraforgómag	45,41	37,34	82,24
	2304 Szójadara	300,96	279,80	92,97

Forrás: KSH

21. táblázat: A világ olajmagmérlege

millió tonna						
USDA		Oil World		Tallage		
	2015/2016 ^{a)}	2016/2017 ^{b)}	2015/2016 ^{a)}	2016/2017 ^{b)}	2015/2016 ^{a)}	2016/2017 ^{b)}
SZÓJABAB						
Termelés	313	333	313	329	313	331
Felhasználás	315	329	315	328	315	329
Export	133	139	134	137	135	140
Import	132	136	134	139	135	140
Zárókészlet	75	77	82	81	82	83
REPCEMAG						
Termelés	70	68	64	60	68	66
Felhasználás	70	69	64	61	68	67
Export	15	14	14	15	14	14
Import	15	14	15	15	14	14
Zárókészlet	6	5	6	5	6	4
NAPRAFORGÓMAG						
Termelés	40	44	42	46	41	46
Felhasználás	40	44	42	46	41	45
Export	2	2	2	2	2	3
Import	2	1	2	2	2	3
Zárókészlet	2	2	3	3	3	4

^{a)} Előzetes adat.^{b)} Előrejelzés.

Forrás: USDA, Oil World, Tallage

Bioüzemanyag melléklet

Az Európai Unió összesen 14,1 millió tonna olajgyenérték (toe) bioüzemanyagot használt fel 2015-ben, 1,7 százalékkal kevesebbet, mint 2014-ben. A felhasználásból energiatanúsítvánnyal 12,9 millió tonna olajgyenértéknyi biohajtóanyag rendelkezett tavaly. A teljes felhasználás 78,9 százaléka biodízel, 19,5 százaléka bioetanol volt. A biogáz felhasználása 1 százalékról 1,1 százalékra nőtt (*Euroobserver*).

A biodízel felhasználása a 2014. évi 11,4 millió toe-ról 2015-ben 11,1 millió toe-ra csökkent. Az ásványolaj ára 2015-ben és 2016-ban is alacsony szinten, 35-65 dollár (USD)/barrel körül stabilizálódott, a növényolaj-árak azonban csak kisebb mértékben csökkentek, ezért a két termék ára között nagyobb volt a különbség. A repceolaj és a szójaolaj ára átlagosan 50-60 százalékkal, a pálmaolaj ára pedig 40-50 százalékkal haladta meg az ásványolaj árát (32-52 dollár/barrel). A nagy árkülönbség miatt a bekeverőüzemek kereslete csökkent a növényolaj-alapú metilészterek iránt. A B100-as és a tiszta növényolajtermékek termelése és felhasználása marginálissá vált 2015-ben.

Az *F.O.Licht* szakértőinek véleménye szerint 2016-ban ennek ellenére javult az érdeklődés a biodízel iránt (12,02 millió toe), de ezt a *HVO* (hidrogénezett növényi olaj) és más kétszeresen elszámolható termékek előretörése okozza. E bioüzemanyagok együttes mennyisége várhatóan elérheti a 3,8 millió toe-t.

Az Európai Unió bioetanol-felhasználása 2013-ban 5,4 millió m³ volt, míg 2016-ban várhatóan csak 5,1 millió m³ körül alakul. Az E10-es terméket csak három tagállam vezette be, annak ellenére, hogy erre már 2009 óta lenne lehetőség. Az E85-ös termék iránt is mérséklődött az érdeklődés.

Az ásványolaj árának csökkenése a fogyasztói árakban is érzékelhetővé vált. Az Európai Unióban a szuperbenzin 95, illetve a gázolaj bruttó fogyasztói ára – kisebb kitérőkkel – 2014 közepétől 2016 közepéig 30-40 százalékkal esett. Magyarországon az üzemanyagok ára 320-330 forint/liter között alakult 2016 első hat hónapjában, míg 2014 első félévében 400 forint/liter felett volt. A magas etanoltartalommal forgalmazott bioüzemanyag, az E85-ös termék ára 330-340 forint/liter között mozgott 2014 első felében, azaz literenként 20-25 százalékkal olcsóbb volt, mint a benzin. Az idei év azonos időszakában az E85-ös termék ára 280-310

forint/liter volt, ami csak 7-8 százalékos árkülönbséget jelent a fosszilis alapú termékkel szemben. Az elmúlt két évben a szuperbenzin 95-ös termék fogyasztói árának csökkenése nagyobb mértékű volt, mint a bioüzemanyagé, ami visszafogta az E85 iránti keresletet és sok kút abbahagyta a forgalmazását.

Az Európai Unióban a nemzeti kormányok által előírt kötelező bekeverést be kell tartani. A szuperbenzin 95 és a gázolaj alacsony ára a lakosságot többletfogyasztásra ösztönzi, amiben az előírások szerinti kötelező bekeverést biztosítani kell. A nemzetközi energiaügynökség (*IEA*) adatai alapján az Európai Unió felhasználása fosszilis energiahordozókból 2016-ban várhatóan 13,8 millió barrel/nap lesz, szemben a 2014. évi 13,5 millió barrel/nappal. A magas bioüzemanyag-tartalmú termékek (E85, B100) visszaszorulása és a fosszilis alapú üzemanyagok felhasználásának mérsékelt növekedése miatt csökkent a közösségben a bioüzemanyagok felhasználása, de a kötelező bekeverési arálynak köszönhetően ennek mértéke csak 1,7 százalék volt.

A bioüzemanyagok iránti kereslet csökkenése elvileg a kötelező bekeverési arány növelésével ellensúlyozható lenne. Ugyanakkor a nagy felhasználó országok közül Franciaországban, Lengyelországban és Nagy-Britanniában a bekeverési arány nem változott, Németországban pedig a kötelező bekeverési arány helyett alkalmazott kötelező kibocsátáscsökkentési előírás miatt csökkent a felhasználás aránya az elmúlt évben. A közösség célkitűzése 2020. január 1-ig a 10 százalékos megújuló energiatartalom elérése a közlekedésben, amiben az élelmiszercélra is használható alapanyagból előállított bioüzemanyag részaránya csak 7 százalék lehet. A *HVO* és a hulladékból (sütőolaj, vágóhídi hulladék) előállított bioüzemanyag ugyanakkor kétszeres elszámolással, az elektromos áram közúti felhasználása pedig ötszörös szorzóval vehető figyelembe, ami csökkenti a bioüzemanyagok iránti keresletet és növeli a fosszilis alapú üzemanyagok felhasználását.

A bioüzemanyagok felhasználásában 2015-ben és 2016-ban mennyiségi növekedés elsősorban a skandináv államokban történt. Az *F.O.Licht* becslése szerint Svédországban a bioüzemanyag-bekeverés 13 energiaszázalék volt 2015-ben, és 2016-ban is hasonló értékre számítanak. Az E85-ös termék széles körűen elterjedt az országban, amelynek ára 2016 nyarán 1,2 euró/liter

volt. A klasszikus biodízel (*FAME*) adózása 2015-től kedvezőbbé vált, ami 1 millió tonnával növelte a felhasználást.

Finnországban 400 ezer tonna *HVO*-t használtak fel 2015-ben, amelynek alapanyaga állati eredetű hulladékzsír, pálmaolaj és használt sütőolaj volt.

Németországban a biodízel-felhasználás 2015-ben 2,1 millió tonna volt, 2016-ban 2,2 millió tonnát valószínűsítettek.

Franciaországban a felhasznált bioetanol összmennyisége 800 millió liter, a biodízelé 2,2 millió tonna volt 2015-ben. Az előírások alapján a teljes biodízel-kereslet 5 százaléka fedezhető kétszeresen elszámolható alapanyagból. A repceolaj-alapú biodízel előállítás csökken az előző évben, ugyanakkor a *HVO*-mennyiség nőtt, és a használt sütőolajból, valamint az állati hulladéksírokból előállított termékekből is többet értékesítettek.

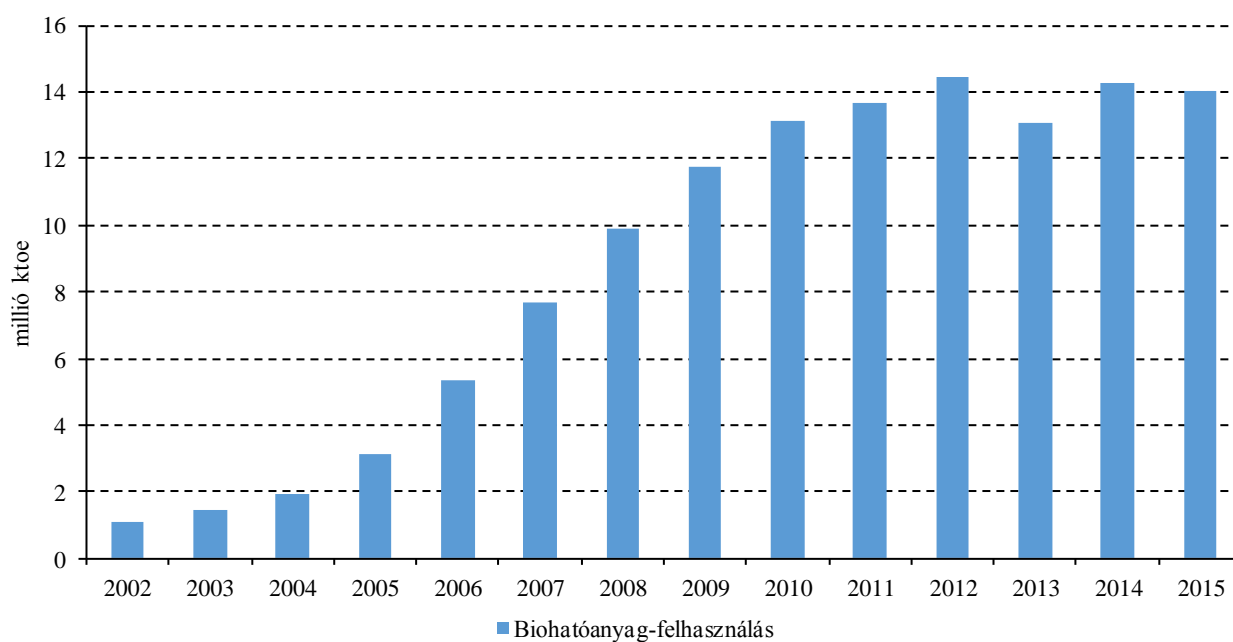
Lengyelországban az elmúlt évben a 7,1 energiaszázalék bekeverés elérése volt a cél. A kormányzat belföldi alapanyag felhasználása esetén kisebb bekeverést is engedélyez, ami különösen alacsony ásványolajár mellett kedvezményt jelent az előállító üzemek számára. Figyelembe véve a belföldi alapanyagra vonat-

kozó kedvezményeket is, a szakértők a lengyel bekeverést összességében jelenleg csak 6 energiaszázalékban határozzák meg.

Magyarországon az E85-ös terméket 2007-től kezdtek forgalmazni. A terméket sújtó jövedéki adó és az ásványolaj-alapú termékek jelentős árcsökkenése miatt a felhasználók érdeklődése gyengült a termék iránt.

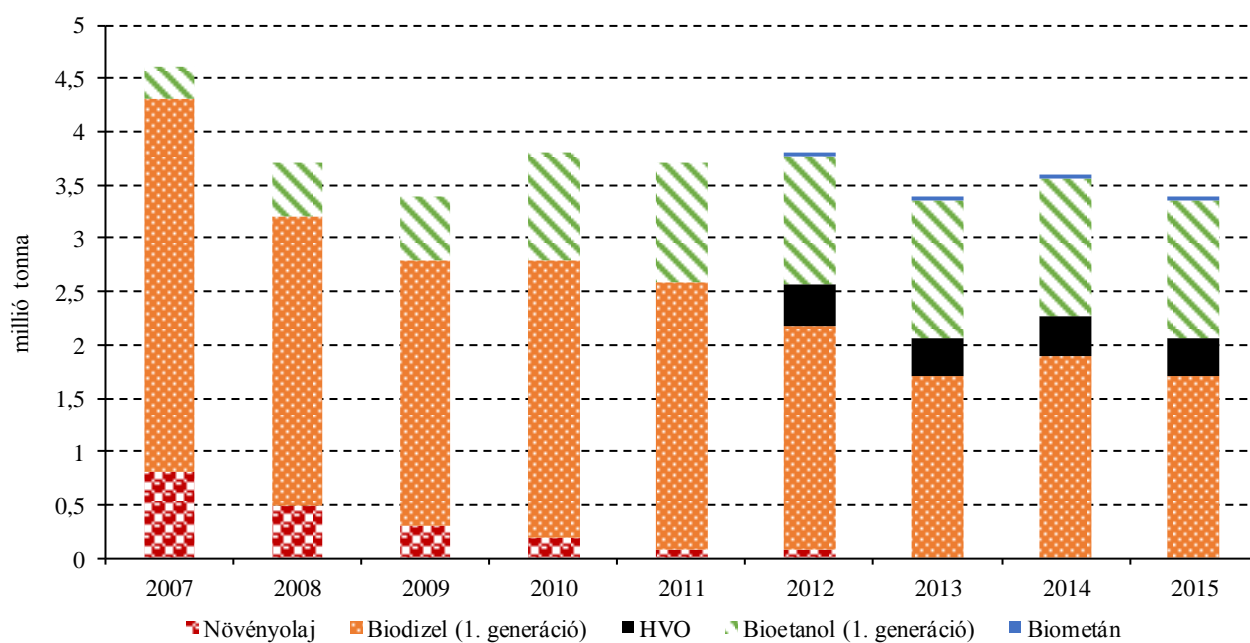
Az *F.O.Licht* szakértői szerint az unió tagállamai energiaegyenértékben az ásványolaj 4,4 százalékát helyettesíthetik bioüzemanyaggal 2016-ban. Számos tagország várhatóan változtat a felhasználással kapcsolatos szabályokon 2017-ben. Németország a kötelező ÜHG-kibocsátás csökkentését 3,5 százalékról 4 százalékra emeli. Több ország növeli az előírt kötelező bekeverést: Csehország 8, Finnország 12, Olaszország pedig 6,5 százalékra. Az E10-es üzemanyag elterjedésével kapcsolatban 2017-ben sem számítanak a szakértők áttérésre. Biodízel esetében a B7-es termék marad a leginkább alkalmazott. A kétszeresen elszámolható termékek miatt az első generációs biodízel felhasználása előrelátóan nem nő. Összességében ha nem csökken jelentősen a fosszilis alapú üzemanyag felhasználása 2017-ben, akkor a megemelt arányú kötelező bekeverés alapján élénkülhet a bioüzemanyagok iránti kereslet.

21. ábra: Az Európai Unió biohajtóanyag-felhasználása (2002–2015)

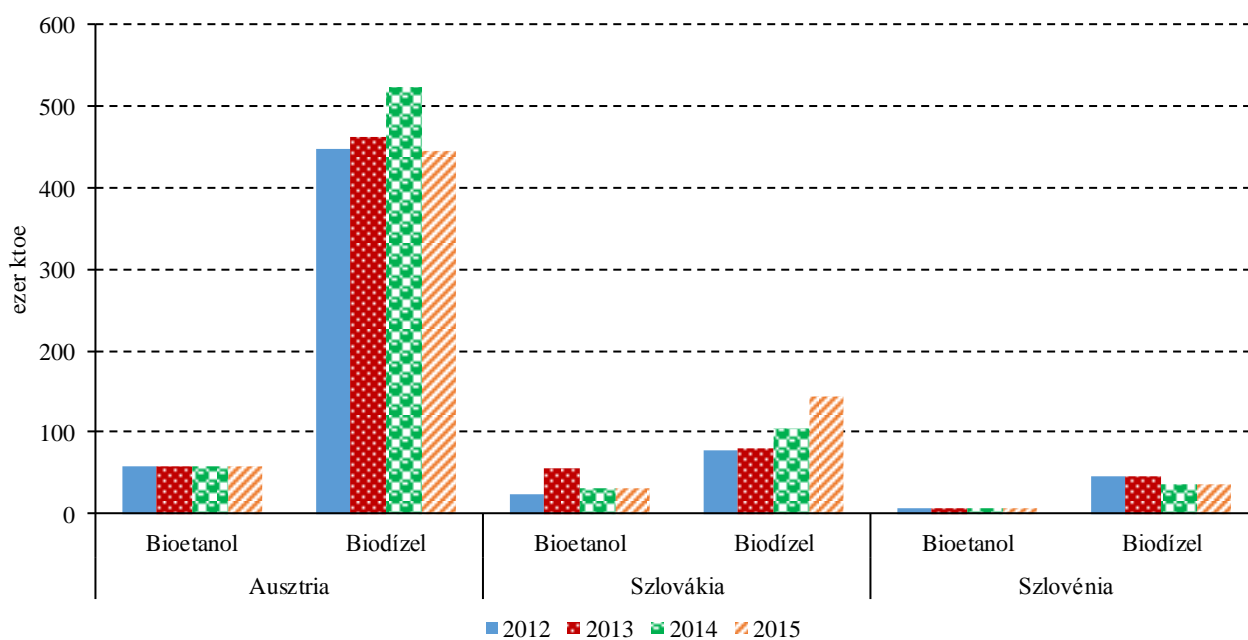
Forrás: Euroserver

22. ábra: A különböző biohajtóanyagok felhasználása Németországban (2007–2015)

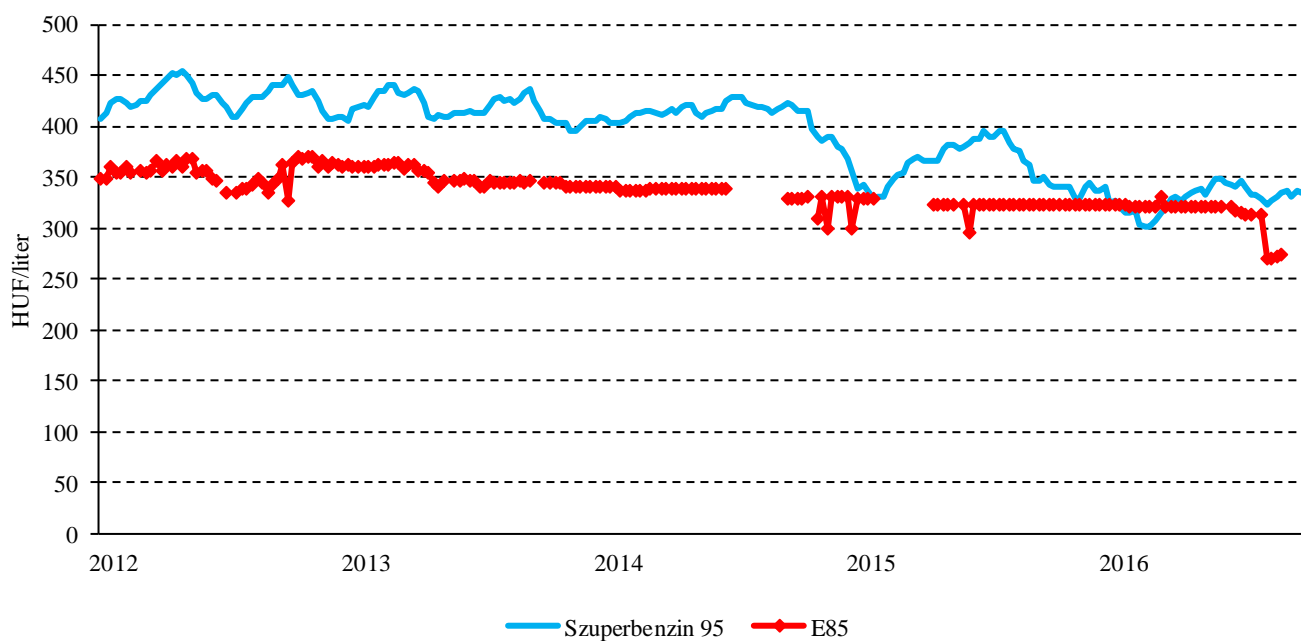
Forrás: FNR

23. ábra: Néhány szomszédos ország biohajtóanyag-felhasználása (2012–2015)

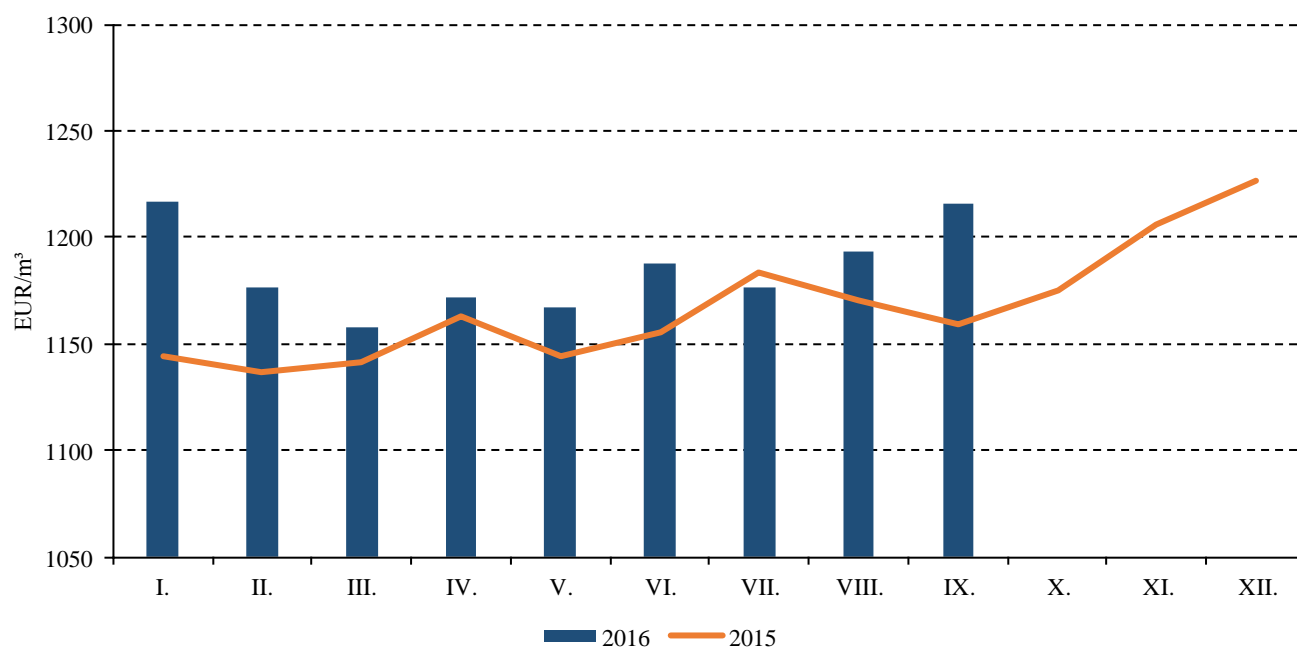
Forrás: Euroserver

24. ábra: Az euró superbenzin 95 és az E85 bioetanol fogyasztói árának alakulása Magyarországon (2012–2016)

Forrás: MEKH, holtankoljak.hu

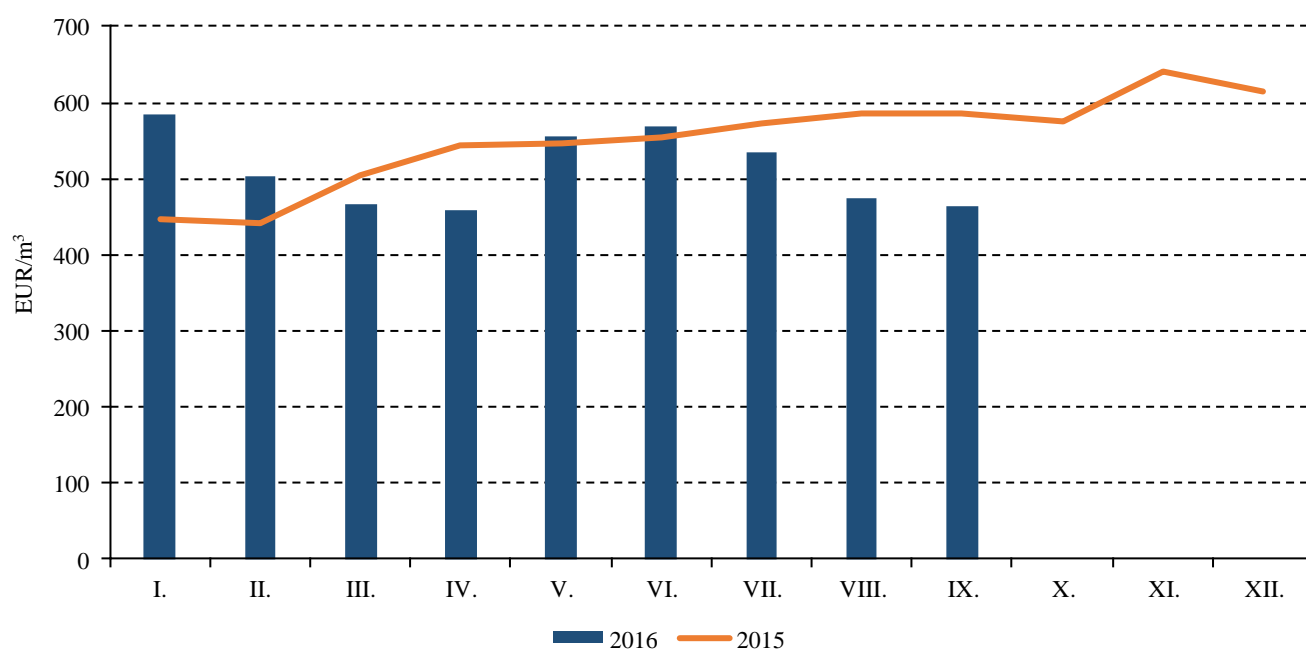
25. ábra: A repceolaj-metil-észter ára Németországban (2015-2016)

Megjegyzés: -10-12 C, EN14214

Forrás: F.O.Licht

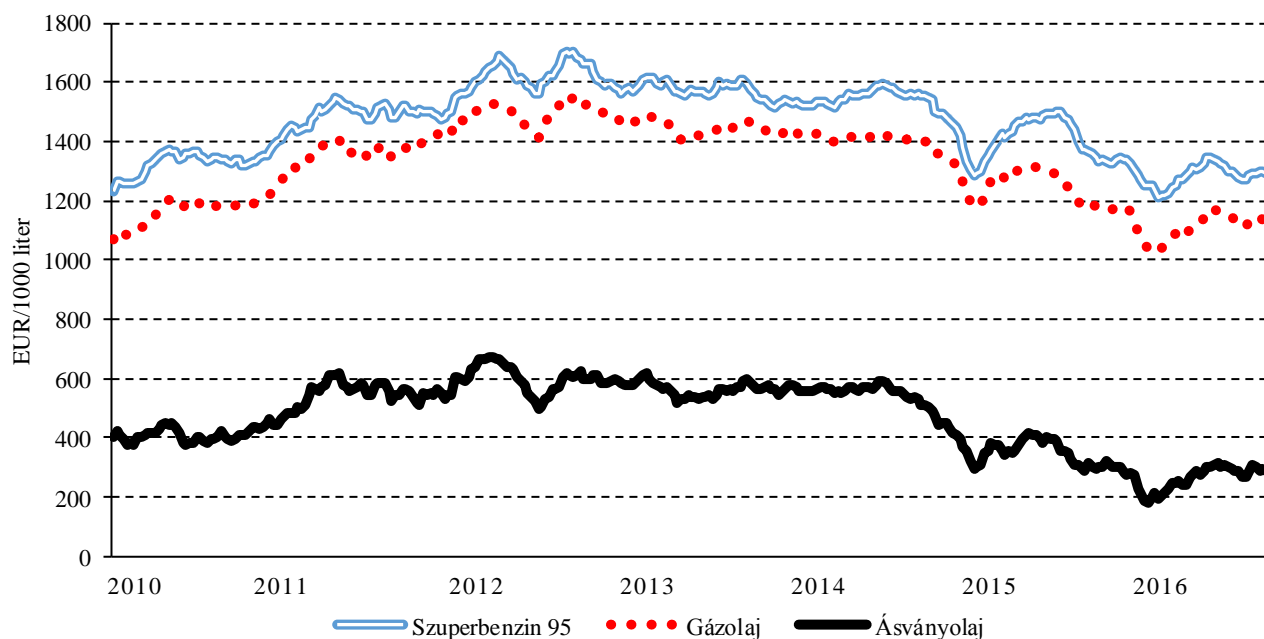
26. ábra: A bioetanol ára a nyugat-európai kikötőkben (2015-2016)

Megjegyzés: 92-96% alkoholtartalom, FOB ARA T2

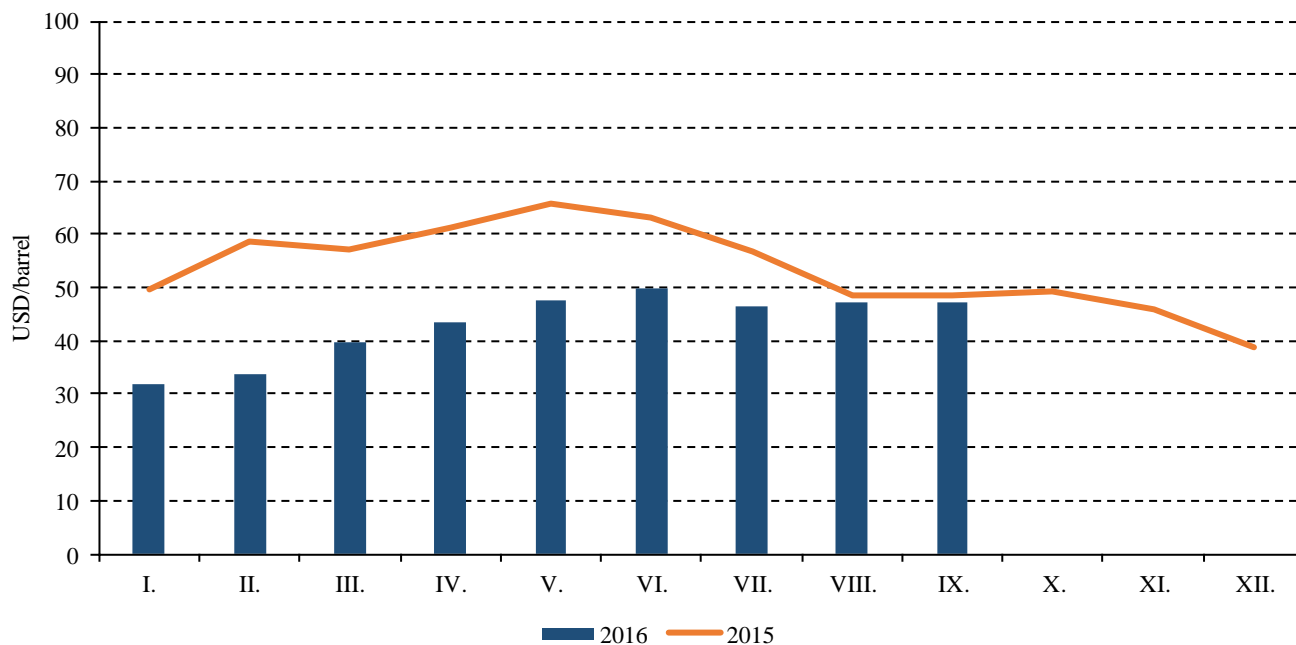
Forrás: F.O.Licht

27. ábra: Az ásványolaj ára, valamint a szuperbenzin 95 és a gázolaj fogyasztói átlagára az Európai Unióban (2010–2016)

Forrás: EU weekly oil bulletin, HGCA

28. ábra: Az IPE Brent ásványolaj legközelebbi határidőre szóló jegyzésének havi átlaga a londoni árutőzsdén (2015-2016)

Forrás: HGCA

